

EV Justiitsministeerium
EV Siseministeerium
Politseiamet

Õiguskaitse valdkonna infoarhitektuuri ja tehnoloogilise suuna analüüs

Lõppraporti avalik versioon
3. märts 2006

Lõppraporti avalik versioon

Käesolev dokument on Õiguskaitse valdkonna Infoarhitektuuri ja tehnoloogilise suuna analüüsi lõppraporti (21.veebruar 2005) avalik versioon, millest on eemaldatud konfidentsiaalsed osad.

Dokumendist on eemaldatud vastavalt 10. veebruaril 2006 Registrite ja Infosüsteemide Keskusega sõlmitud kokkuleppele järgmised osad:

- 1) III osa 1.peatükk p 4.6 (tervikuna, lk 27-28)
- 2) III osa 1.peatükk p 5 (tervikuna: p5, p5.1-p5.7, lk 30-37)
- 3) III osa 1.peatükk p 7 (tervikuna lk 39)
- 4) III osa 2.peatükk p 4.3 (tervikuna, lk 55)
- 5) III osa 3.peatükk p 3.7 (tervikuna, lk 72)
- 6) III osa 3.peatükk tabel nr 3 rida Liigitus...Turvaklass... (lk 74 keskel)
- 7) Lisa nr 5 andmemudel tervikuna (lk 93)

Vastavalt sisse viidud muudatustele on muutunud ka pealkirjade numeratsioon.

Sissejuhatus

Justiitsministeerium, Siseministeerium ja Politseiamet korraldasid 2004 aasta keskel konkursi õiguskaitse valdkonna infoarhitektuuri ja tehnoloogilise suuna analüüsi läbiviimiseks. Töö tellimise põhjuseks olid raskused olemasolevate infosüsteemide omavahelises koostöös ning vajadus leida kogu õiguskaitse valdkonnale sobiv infoarhitektuuri ja tehnoloogia valiku suund, mis maksimaalselt rahuldaks valdkonna põhiprotsesside vajadusi. Konkursi võitis AS PricewaterhouseCoopers Advisors ja leping sõlmiti 18. oktoobril 2004. Analüüs tehti kolmes suuremas etapis – koguti informatsiooni, tehti analüüs ja käisid koos töörühmad ning koostati lõpparuanne.

Lõppraporti eesmärk on anda vastus küsimustele – millised on need põhimõtted, mille järgi kavandada selle valdkonna infosüsteeme ja kuhu on kõige otstarbekam suunata IT investeeringud? Vastuste leidmiseks on uuritud praegust IT seisut (tarkvara, tehnika, käimasolevad projektid, IT organisatsioon jms) ja analüüsitud õiguskaitse valdkonna põhiprotsesside vajadusi ning strateegilisi eesmärke. Välja on töötatud valdkonna kontseptuaalne arhitektuur ja kavandatud tulevase 3 aasta tähtsamad tegevused üldisel tasemel.

Lõpparuanne koosneb neljast osast:

- Esimene osa annab koondkokkuvõtte analüüsist ja on mõeldud lugemiseks kõikidele valdkonna juhtidele ning võtmespetsialistidele. Järgmistes osades on toodud välja detailsem argumentatsioon kokkuvõttes esitatud väidetele ja tulemustele.
- Teine osa teeb ülevaate kõige suurematest muutustest, mida projekti tulemusena valminud arhitektuuri kontseptsiooni rakendamine organisatsioonidele (peamiselt Justiitsministeerium, Siseministeerium ja Politseiamet) ja põhiprotsessidele (peamiselt kriminaal- ja väärteomenetlus) kaasa toob. Osa annab põhjendused potentsiaalsetele täiendavatele kasudele ja on mõeldud lugemiseks kõikidele juhtidele, sest lisaks IT soovidele on välja toodud valdkonna põhiprotsesside vajadused.
- Kolmandas osas on detailsemalt kirjeldatud projekti nelja etapi tulemid (Hetkeolukorra analüüs, Kontseptuaalne arhitektuur, Detailne arhitektuur, Edasiste projektide ja tegevuste kirjeldused). Peatüki sihtrühm on valdavalt IT töötajad ja juhid, kes teevad IT-ga seotud otsuseid omas valdkonnas.
- Neljandas osas on esitatud faktiline alusmaterjal, analüüsis kasutatud mõistete definitsioonid, lühendite selgitused. Täielik loetelu analüüsis kasutatud alusmaterjalidest ning dokumentidest jne.

Tulenevalt analüüsi esitamise kuupäevast, (21.veebruar 2005) võib osutada, et vahepealse ajaperioodil on laekunud olulist valdkonda puudutavat informatsiooni, mistõttu leitud tulemuste kasutamisel ja edasiste projektide käivitamisel võib tekkida vajadus täpsema analüüsi läbiviimiseks.

Töö teostamisel toetusime suures osas Justiitsministeeriumilt, Siseministeeriumilt ja Politseiametilt saadud informatsioonile. Kuigi töö hõlmas nii strateegiate, põhiprotsesside kui ka IT hetkeolukorra analüüsi, ei kuulunud käesoleva töö ülesannete hulka saadud informatsiooni kontrollimine ja auditeerimine ning PwC ei vastuta seetõttu töö tulemuste eest juhul, kui need on leitud ebaõigete või puudulike algandmete tulemusel.

Dokumendi koostamisele on andnud oma panuse projekti juhtrühm ning ministeeriumite ja politsei ameti parimad spetsialistid. AS-i PricewaterhouseCoopers Advisors poolt on olnud töö koordineerijateks Triin Tamm ja Janek Metsallik.

Sisukord

I OSA – ANALÜÜSI KOKKUVÕTE	6
1. HETKEOLUKORRA ANALÜÜSI KOKKUVÕTE.....	8
2. KONTSEPTUAALSE ARHITEKTUURI KOKKUVÕTE.....	8
3. DETAILSE ARHITEKTUURI KOKKUVÕTE.....	8
4. EDASISTE PROJEKTIDE JA TEGEVUSTE KIRJELDUSTE KOKKUVÕTE	9
II OSA - PROJEKTI TULEMUSTE EELDATAV MÕJU ORGANISATSIOONIDELE JA PÕHIPROTSSESSIDELE	10
1 PROJEKTI TULEMUSTE MÕJU PÕHIPROTSSESSIDELE	10
2 PROJEKTI TULEMUSTE MÕJU ORGANISATSIOONIDELE.....	10
III OSA - PROJEKTI ETAPPIDE TULEMID.....	11
ESIMENE PEATÜKK: HETKEOLUKORRA ANALÜÜS	12
1 SISSEJUHATUS.....	12
1.1 TÖÖ EESMÄRK JA ULATUS.....	12
1.2 TÖÖ AEG, MEESKOND JA MEETODID	13
2 HETKEOLUKORRA ANALÜÜSI TULEMUS	15
3 ÕIGUSKAITSE VALDKONNA STRATEEGIA ANALÜÜS	16
3.1 POLITSEIAMETI STRATEEGIA DOKUMENTIDEST TULENEVAD NÕUDED IT-LE.....	16
3.2 JUSTIITSMINISTEERIUMI STRATEEGILISTEST DOKUMENTIDEST TULENEVAD NÕUDED IT-LE.....	16
3.3 SISEMINISTEERIUMI STRATEEGILISTEST DOKUMENTIDEST TULENEVAD NÕUDED IT-LE.....	17
3.4 LIITUMISEST SCHENGENI INFOSÜSTEEMIGA SIS II TULENEVAD NÕUDED	17
3.5 KOKKUVÕTE	17
4 PÕHITEGEVUSALA PROTSSESSIDE ANALÜÜS	19
4.1 PÕHIPROTSSESSIDE LOETELU JA EESMÄRGID	19
4.2 PÕHIPROTSSESSIDE KIRJELDUS.....	19
4.3 KRIMINAALMENETLUS DETAILSEMALT	20
4.4 VÄÄRTEOMENETLUS DETAILSEMALT	21
4.5 PÕHIPROTSSESSIDE ROLLID JA NENDE INFOVAJADUS	22
4.6 PÕHITEGEVUSALA PROTSSESSIDE NÕUDMISED IT-LE	26
4.7 KOKKUVÕTE	26
5 STANDARDID JA POOLELIOLEVAD PROJEKTID	27
6 KOKKUVÕTE	28
TEINE PEATÜKK: KONTSEPTUAALSE ARHITEKTUURI KIRJELDUS	29
1 SISSEJUHATUS.....	29
1.1 ÜLEVAADE.....	29
1.2 TÖÖ ULATUS.....	29
2 ARHITEKTUURI ÜLEVAADE	31
2.1 PÕHITEGEVUSALA NÕUDMISTE LAHENDUS-STRATEEGIA D	31
2.2 ANDMEOLEMITE JA SÕNUMITE MÕISTETE LOEND	34
2.3 LAHENDUSSTRATEEGIA TE ÜLEVAADE	35
2.4 OLEMASOLEVATE SÜSTEEMIDE ARENGUVISIOONID	35
3 ORGANISATSIOONI- JA PROTSSESSIA RHITEKTUUR	37
3.1 ROLLID, TÖÖKOHAD VS PROTSSESSID (PEAMISED KASUTUSLOOD)	37
3.2 ANDMEOLEMITE VASTUTAVAD HALDAJAD	38
4 FUNKTSIONAALNE ARHITEKTUUR.....	39
4.1 ÜLEVAADE.....	39
4.2 ÄRILOOGIKA JA INFOMUDEL	39
5 KOKKUVÕTE	43

KOLMAS PEATÜKK: DETAILSE ARHITEKTUURI KIRJELDUS	44
1 SISSEJUHATUS.....	44
1.1 ÜLEVAADE.....	44
1.2 TÖÖ ULATUS.....	44
2 INFOSÜSTEEMI ARHITEKTUUR	45
3 ANDMEMUDELID.....	47
3.1 TOIMINGUTE SÖNUMID JA PÄRINGUD	47
3.2 KARISTUSTE SÖNUMID JA PÄRINGUD	49
3.3 KOHUSTUSTE PÄRINGUD	50
3.4 DIGITAALSE TOIMIKU ANDMEHOIDLA (E-TOIMIK)	51
4 INFOSÜSTEEMI MOODULID.....	53
4.1 SÜSTEEMIDE JA FUNKTSIOONIDE SEOS.....	53
4.2 INFOSÜSTEEMI MOODULITE KOKKUVÕTE	56
5 E-TOIMIK	59
5.1 SÜSTEEMI E-TOIMIK EESMÄRGID, ÜLESANDED JA EFEKTID.....	59
5.2 E-TOIMIK-U LIIDESD TEISTE SÜSTEEMIDEGA.....	61
5.3 E-TOIMIK-U ARENDAMINE, HALDAMINE JA JUHTIMINE	62
6 KOKKUVÕTE	64
NELJAS PEATÜKK: EDASISTE PROJEKTIDE JA TEGEVUSTE KIRJELDUSED.....	65
1 SISSEJUHATUS.....	65
2 ESIALGNE MIGRATSIOONIPLAAN.....	66
2.1 PROJEKT 1 - DIGITAALSE TOIMIKU KÄIVITAMINE KRIMINAALMENETLUSES.....	66
2.2 PROJEKT 2 - TÄITEMENETLUSE OLEKU EDASTAMINE KARISTUSREGISTRISSE	67
2.3 PROJEKT 3 - VÄÄRTEOMENETLUSTE TOOMINE DIGITAALSESSE TOIMIKUSSE	67
2.4 PROJEKT 4 - KARISTUSTE JA KOHUSTUSTE PÄRINGU FUNKTSIOONIDE VÄLJA ARENDAMINE	68
2.5 PROJEKT 5 - X-TEE PORTAALIDE VASTAVATE TEENUSTE ÜLEVIIMINE E-TOIMIK ANDMEKOGULE JA MUUDE MENETLEJATE LIITMINE DIGITAALSE TOIMIKUGA	68
3 KOKKUVÕTE	69
IV OSA – LISAD	70
LISA NR 1 – LÄBIVIIDUD INTERVJUUDE LOETELU JA AJAKAVA, TOIMUNUD TÖÖKOOSOLEKUTE LOETELU	70
LISA NR 2 – LOETELU PWC-LE EDASTATUD DOKUMENTIDEST	72
LISA NR 3 – ANDMEOBJEKTIDE LIIGITUS ÄRILOOGIKAST LÄHTUDES	74
LISA NR 4 – INFOSÜSTEEMI PASSI NÄIDIS	76
LISA NR 6 DOKUMENDIS KASUTATUD UML SÜMBOLID.....	77
LISA NR 7 MÕISTETE JA LÜHENDITE SELGITUSED	78
LISA NR 8 ÕIGUSKAITSE VALDKONNA INFOSÜSTEEMIDE KAART.....	79

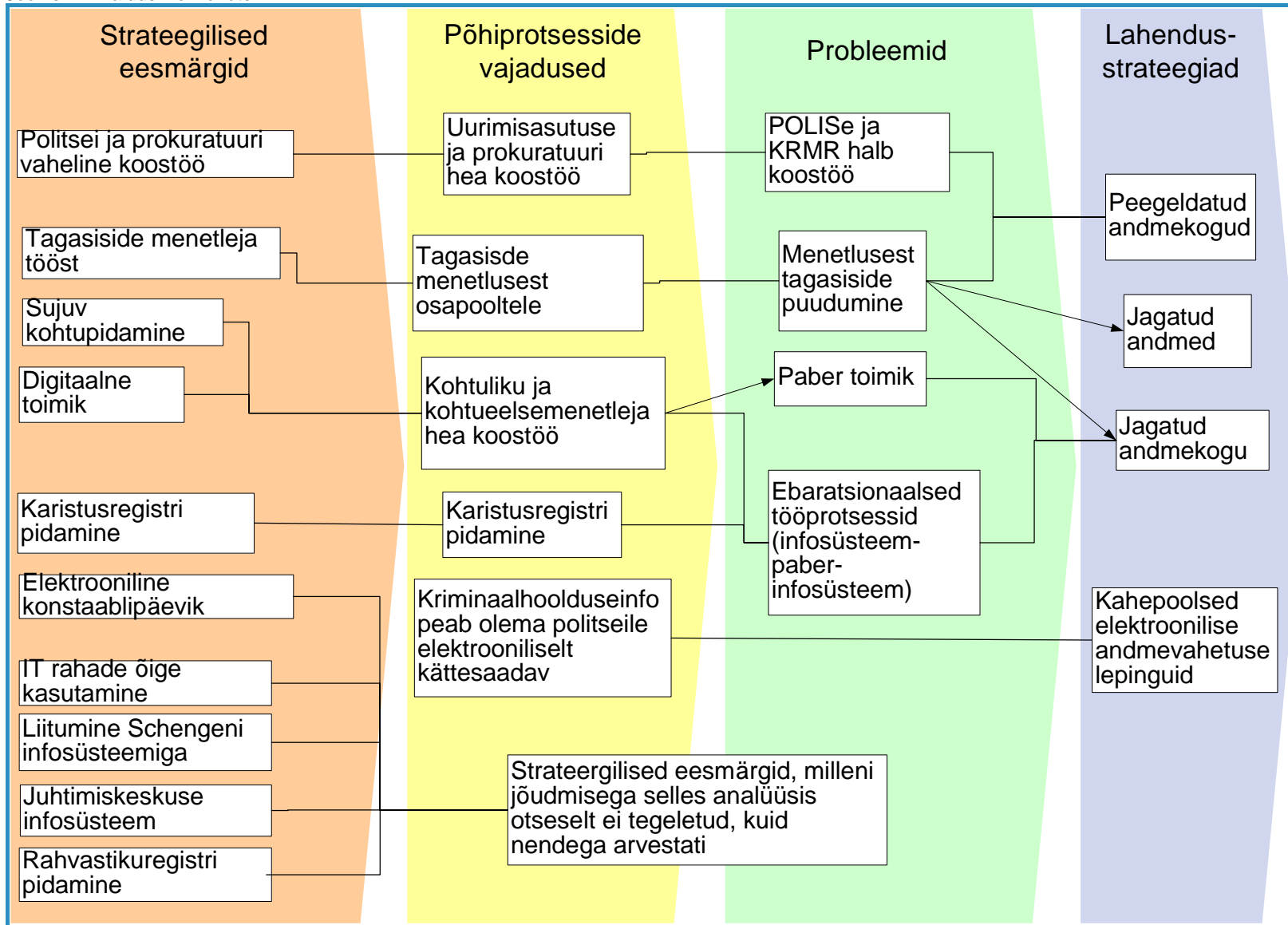
I OSA – Analüüsi kokkuvõte

Käesolevas osas tehakse koondkokkuvõtte analüüsist ja on mõeldud lugemiseks kõikidele valdkonna juhtidele ja võtmespetsialistidele.

Analüüsiprojekt koosnes neljast etapist – Hetkeolukorra analüüs (III osa I peatükk), Kontseptuaalne arhitektuur (III osa II peatükk), Detailne arhitektuur (III osa III peatükk) ja Edasiste projektide ja tegevuste kirjeldused (III osa IV peatükk).

Kokkuvõtvalt on analüüsi tulemused näidatud järgneval skeemil. Hetkeolukorra analüüsi ulatus ja töömeetodid on kirjeldatud punktides 1-4.

Joonis 1. Analüüsi kokkuvõte

1. Hetkeolukorra analüüsi kokkuvõte

Hetkeolukorra analüüsi eesmärk on defineerida õiguskaitse valdkonna infoarhitektuuri ja tehnoloogilise suuna analüüsi projektis käsitletav õiguskaitse valdkond ning luua ühine arusaamine õiguskaitse valdkonnas tegutsevate peamiste asutuste, organisatsioonide arengukavadest ja strateegilistest suundadest ning valdkonna põhiprotsesside vajadustest tulenevatest nõuetest IT-le.

Analüüsis käsitletava õiguskaitse valdkonna põhiprotsessid on korrakaitse- ja ennetustegevus, väärteomenetlus ja kriminaalmenetlus. Igal põhiprotsessil on tuvastatud ka mitmed alaprotsessid. Täpsem põhiprotsesside ja alaprotsesside liigitus ning eesmärgid on I peatükis punktis 4.1 Põhiprotsesside loetelu ja eesmärgid.

Hetkeolukorra analüüsi käigus on PwC meeskond tuvastanud põhiprotsesside püstitatud nõudmised infosüsteemidele (vt lisaks 4.6 Põhitegevusala protsesside nõudmised IT-le) ja praeguste lahenduste probleemid ning riskid (7. Praegused probleemid ja riskid infovahetuses – käesolevas versioonis kõrvaldatud).

2. Kontseptuaalse arhitektuuri kokkuvõte

Peatükk 2 on õiguskaitse valdkonna infoarhitektuuri ja tehnoloogilise suuna analüüsi projekti teise etapi tulem. Peatükis kirjeldatud kontseptuaalne arhitektuur on üldistatud lahendus tulevasele infoarhitektuurile. Toodud arhitektuuri vaated väljendavad analüüsimeeskonna arusaamist valdkonna infosüsteemi arengust. Lahendus põhineb analüüsi käigus osapoolte pakutud ideedel, arvestab valdkonna strateegiliste suundumustega ja püüab lahendada olemasolevate infosüsteemidega seotud probleeme.

Analüüsimeeskond on arutluse tulemusel valinud strateegia, mis kokkuvõtlikult seisneb üleminekus elektroonilistele menetlusandmetele, ehk digitaalsele toimikule. Digitaalne toimik (E-TOIMIK) on infosüsteem, mis tagab osapooltele operatiivse ülevaate menetluse olekust, toimingutest, otsustest jne. Lisaks elektroonilistele menetlusandmetele (digitaalsele toimikule) üleminekul pakub analüüsimeeskond välja strateegia karistusandmete kvaliteedi parandamiseks. Pakutud lahendus eeldab, et digitaalne toimik omandab õigusliku staatuse. Oluline on ka, et kõik selle arhitektuurikontseptsiooni poolt mõjutatud organisatsioonid realiseeriks nende haldusalas olevates süsteemides vajalikud funktsioonid, moodulid.

3. Detailse arhitektuuri kokkuvõte

Kolmas peatükk on õiguskaitse valdkonna infoarhitektuuri ja tehnoloogilise suuna analüüsi kolmanda etapi tulem, milles kirjeldatud detailne arhitektuur täpsustab eelmises etapis koostatud kontseptuaalse arhitektuuri mudelid. Kontseptuaalset arhitektuuri täpsustatakse ulatuses, mis on vajalik arendustööde strateegiliseks planeerimiseks.

Detailse arhitektuuri kirjeldus keskendub järgmistele mudelitele:

- infosüsteemi arhitektuur kirjeldab millised organisatsioonilised üksused milliseid vahendeid kasutavad;
- andmemudel kirjeldab andmestruktuure uute süsteemide ja süsteemide vahelisel suhtlemise;
- infosüsteemi moodulite struktuur kirjeldab milline funktsionaalsus realiseeritakse millises süsteemis;

- infoarhitektuuri standardite abil kirjeldatakse ligikaudse arendusmahu arutamise põhimõtteid.

Dokumendis selgitati detailsemalt andmemudelit, infosüsteemi arhitektuuri, süsteemi moodulite struktuuri ja tellijate vahel kokku lepitud standardeid.

Selles peatükis on kirjeldatud ka digitaalse toimiku infosüsteemi E-TOIMIK eesmärgid ja arendamise põhimõtted, samuti on selgitatud süsteemi arendamise, haldamise ja juhtimisega seotud seisukohti.

4. Edasiste projektide ja tegevuste kirjelduste kokkuvõte

See peatükk on õiguskaitselise infoarhitektuuri ja tehnoloogilise suuna analüüsi projekti neljanda etapi tulem. Esialgse projektide plaani eesmärk on koondada kontseptuaalse ja detailse arhitektuurimudeli koostamisel tekkinud ideed ja tegevused, mis puudutavad ideaallahenduse suunas liikumist. See on skemaatiline ülevaade tegevustest, mis kokkuvõttes peaksid andma tulemuseks eelnevas etapis kirjeldatud arhitektuurilahenduse. Kõikide tegevuste juurde kuulub hilisem täpsem analüüs ja planeerimine. Kõiki tegevusi tuleb mõtestada üldises juriidilises ja vastavate organisatsioonide regulatiivses kontekstis. Tegevuste kirjeldamisel on silmas peetud kontseptuaalset ja detailset arhitektuuri.

II OSA - Projekti tulemuste eeldatav mõju organisatsioonidele ja põhiprotsessidele

Teine osa teeb ülevaate kõige suurematest muutustest, mida projekti tulemusena valminud arhitektuuri-kontseptsiooni rakendamine organisatsioonidele (peamiselt Justiitsministeerium, Siseministeerium ja Politseiamet) ja põhiprotsessidele (peamiselt kriminaal- ja värteomenetlus) kaasa toob. Siit leiab põhjendused potentsiaalsetele täiendavatele kasudele.

Teine osa on mõeldud lugemiseks kõikidele juhtidele, sest välja on toodud ettevõtte ärilised vajadused lisaks IT soovidele.

Õiguskaitse valdkonna jaoks on kokkuvõttes tegemist oluliste muutustega. Kindlasti ületavad need muutused kordades vaadeldud infotehnoloogilisi investeeringuid, ükskõik millist mõistlikku meetrikat rakendada.

1. Projekti tulemuste mõju põhiprotsessidele

Digitaalne toimik mõjutab kogu õiguskaitse valdkonda kahes mõõtmes. Esiteks paraneb oluliselt informatsiooni vahetamise kiirus menetlusprotsessi osapoolte vahel. Sidetehnoloogiate muutumine on ajalooliselt tinginud alati suuri muutusi neid kasutavates süsteemides (siin ühiskonna või organisatsiooni tähenduses). Teise suure muutusena tekib operatiivne ülevaade kõigist menetluses olevatest asjadest. Õiguskaitse põhitegevuses ja kõrvaltegevustes osalevate ressursside rakendamine ja otsuste ning analüüside tegemine hakkab põhinema operatiivsematel lähteandmetel.

Ülejäänud soovitatud muutused liigituvad suuremal või vähemal määral evolutsiooniliste täienduste all. Karistusinfo on olnud juba mõnda aega tsentraalselt kättesaadav ja vastavat süsteemi täiustatakse koos uute võimaluste tekkimisega. Koos digitaalse toimiku loomisega saab hüppeliselt parendada karistusinfo kvaliteeti, kuna erinevate menetluste lahendid muutuvad kergemini kättesaadavaks.

2. Projekti tulemuste mõju organisatsioonidele

Projekti käigus koostatud infosüsteemi arhitektuurile ülemineku suurimad pingutused on seotud digitaalse toimiku käivitamisega. Selleks tuleb täiustada samaaegselt mitme organisatsiooni tööprotsesse, arendada infosüsteemide kasutamiseks vajalikke oskusi ja tagada tarkvara- ning riistvarasüsteemide kasutatavus ning käideldavus.

Analüüsimeeskond pakub välja, et E-TOIMIK-u arendamist ja haldamist võiks juhtida E-TOIMIK-u nõukogu, kuhu kuuluvad selle valdkonna võtmespetsialistid nii Justiitsministeeriumist, Siseministeeriumist (sh Politseiametist) kui ka Rahandusministeeriumist. Kõiki E-TOIMIK-uga seotud küsimusi arutab ja otsustab nõukogu.

E-TOIMIK-u haldaja peaks olema üks ministeerium või selle haldusalas olev üksus, mis tegeleks nõukogu poolt kinnitatud tegevusplaanide ja eelarve ulatuses E-TOIMIK-u käivitamise, arendamise, hooldamise ja haldamisega.

E-TOIMIK-u arendamiskulud jäävad esialgsel hinnangul vahemikku 4 -10 miljonit krooni.

III OSA - Projekti etappide tulemid

Kolmandas osas on detailsemalt kirjeldatud projekti nelja etapi tulemid (Hetkeolukorra analüüs, Kontseptuaalne arhitektuur, Detailne arhitektuur, Edasiste projektide ja tegevuste kirjeldused).

Peatüki sihtrühm on valdavalt IT töötajad ja juhid, kes teevad IT-ga seotud otsuseid omas valdkonnas.

Esimene peatükk: Hetkeolukorra analüüs

1 Sissejuhatus

1.1 Töö eesmärk ja ulatus

Käesolev dokument „Hetkeolukorra analüüs“ on õiguskaitse valdkonna infoarhitektuuri ja tehnoloogilise suuna analüüsi projekti esimene etapi tulem (18. oktoobril 2004. a. EV Justiitsministeeriumi, EV Siseministeeriumi, Politseiameti ja AS-i PricewaterhouseCoopers Advisors vahel sõlmitud Õiguskaitse valdkonna infoarhitektuuri ja tehnoloogilise suuna analüüsi teostamine leping).

Hetkeolukorra analüüsi eesmärk on luua **ühine** arusaamine õiguskaitse valdkonnas tegutsevate peamiste asutuste, organisatsioonide arengukavadest ja strateegilistest suundadest ning valdkonna põhiprotsesside vajadustest tulenevatest nõuetest IT-le.

Selle saavutamiseks on läbiviidavad tööd jaotatud kolme ülesande vahel – analüüsida strateegilise tasandi suundumusi, IT hetkeolukorda ning põhitegevusprotsesside praegust töökorraldust. IT all mõeldakse antud analüüsis nii infosüsteeme, infoarhitektuuri kui ka infotehnoloogilisi ressursse.

Käesolev peatükk on projekti I etapi tulem. Analüüsimeeskond esitab selles oma arusaamise olukorrast ja peamised tuvastatud probleemid praeguses infoarhitektuuris töörühmale kättesaadavaks tehtud dokumentide ja Justiitsministeeriumis, Siseministeeriumis ja Politseiametis läbiviidud intervjuude ja töökoosolekute, konstruktiivsete arutelude põhjal.

Analüüsis käsitletakse õiguskaitse valdkonda läbi selle põhiprotsesside: korrakaitse- ja ennetustegevuse, väärteomenetluse ning kriminaalmenetluse. Jälitustegevust puudutatakse antud kaardistuses kriminaalmenetluse ja/või korrakaitse- ja ennetustegevuse osana. Täitemenetlust täitemenetluse seaduse mõttes on käsitletud kriminaal- ja väärteomenetluse protsesside viimase etapina (põhiprotsesside ja nende alaprotsesside täpsem liigitus ning eesmärgid on kirjeldatud punktis 4.1 Põhiprotsesside loetelu ja eesmärgid). Põhiprotsesside loetelu ja käsitlus on projekti juhtgrupi ühiste arutelude käigus kokku lepitud (vt LISA nr. 1 Läbiviidud intervjuude loetelu ja ajakava, toimunud töökoosolekute loetelu).

Analüüsi ulatus ja põhjalikkus on kokku lepitud projekti tellijapoolsete projektijuhtide ja juhrühmaga. Protsesside, mõistete, rollide jne. erinev tõlgendamine erinevates ametkondades on töökoosolekutel läbi arutatud ning nende tähendused selle projekti raames on kokku lepitud (vt lisaks Lisa nr. 7 Mõisted ja lühendid).

Allpool on loetelu olulisematest materjalidest, millest lähtuti olukorra analüüsimisel. Dokumentide täielik loetelu on Lisas nr. 2

Olulisemate allikate loetelu

1. Justiitsministeeriumi struktuur ja arengukava
2. Siseministeeriumi struktuur ja arengukava
3. Politseiameti struktuur ja arengukava
4. Infopoliitika tegevuskava 2005
5. Infopoliitika põhialused aastateks 2004-2006
6. Elektroonilise kriminaalmenetluse arenduse kontseptsioon
7. *Analysis of the needs of the Criminal Procedures Information System (ASTEC Global Consultancy, 2004)*

8. *National Action Plan, Integration of SIS in Estonia (Siseministeerium 2003)*
9. *SIRENE – Estonia (Twinning project 2003)*
10. Politseivaldkonna prioriteetsed arengusuunad aastani 2006
11. Kriminaalmenetluse seadustik, rakendusseadus
12. Politseiseadus
13. Prokuratuuri seadus
14. Kohtute seadus
15. Väärteomenetluse seadustik
16. Infosüsteemide passid
17. Läbiviidud intervjuud

1.2 Töö aeg, meeskond ja meetodid

Hetkeolukorra analüüsi viisid läbi AS-i PricewaterhouseCoopers Advisors töötajad. Käesolev hetkeolukorra analüüs on läbi viidud vahemikus 25. oktoober - 20. november 2004. Töö aluseks on 18. oktoobril 2004 Justiitsministeeriumi, Siseministeeriumi, Politseiameti ja AS-i PricewaterhouseCoopers Advisors vahel sõlmitud leping.

Meie meeskonda kuuluvad järgnevad isikud:

- i. Jüri Etverk - projekti juht
- ii. Janek Metsallik - IT arhitekt
- iii. Triin Tamm - analüütik
- iv. Mart Mägi - strateegilise analüüsi ekspert
- v. Helle Kink - IT audiitor

Tellija meeskonda kuuluvad järgmised isikud:

- i. Marko Lehes (Justiitsministeerium)
- ii. Riivo Pilvik (Justiitsministeerium)
- iii. Mehis Sihvart (Justiitsministeerium)
- iv. Margus Kurm (Justiitsministeerium)
- v. Raul Savimaa (Politseiamet)
- vi. Andrus Voolaine (Politseiamet)
- vii. Kai Jääger (Politseiamet)
- viii. Kalle Järvekülg (Politseiamet)
- ix. Priit Männik (Politseiamet)
- x. Marilis Sepp (Politseiamet)
- xi. Hannes Kont (Siseministeerium)
- xii. Jako Vernik (Siseministeerium)
- xiii. Heimar Steinpilm (Siseministeerium)
- xiv. Toomas Adson (Siseministeerium)

Hetkeolukorra analüüsiks kasutati järgmisi tehnikaid:

- i. Dokumentide läbitöötamine Ülesande eesmärk oli leida vaadeldavate asutuste arengukavadest, seadusandlusest, strateegilise tasandi dokumentidest, IT dokumentatsioonist jne (dokumendid loetletud Lisas 2) konkreetseid plaane, planeeritud samme ja suundi õiguskaitse valdkonna arengule ja IT-le;

- ii. Infosüsteemide kaardistamine Ülesande eesmärk oli kaardistada olemasolevad infosüsteemid ja nende kasutatavus. Kõikidele analüüsitavatele süsteemidele koostati infosüsteemi pass (Passi näidis on Lisa nr. 4);
- iii. Intervjueerimine Ülesande eesmärk oli tuvastada intervjuude käigus kriitilise tähtsusega nõudmised IT-le. Igas asutuses toimus vähemalt kaks intervjuud: esimese intervjuu eesmärk oli kaardistada IT vajadused ning teise eesmärk oli määratleda, kuidas IT toetab ja peaks toetama põhiprotsesse ja valdkonna arengut tervikuna (intervjuude teemad, toimimise aeg ja intervjueeritavad on loetletud Lisas nr. 1);
- iv. Analüüsimine Ülesande eesmärk oli kõrgel tasemel kaardistada hetkeolukord tuginedes eespool kogutud informatsioonile. Analüüsides seda kolmest aspektist: strateegia, IT ja põhiprotsessid.

2 Hetkeolukorra analüüsi tulemus

Strateegia ja olukorra analüüsi käigus teostati ülevaade õiguskaitsevaldkonna strateegilise tasandi dokumentidest ning tuvastati nendest tulenevad nõuded IT-valdkonnale. Lisatud dokumentide loetelule ja nendes leiduvatele viidetele IT-valdkonna arengule toodud organisatsioonides saame kokkuvõtvalt lugeda, et peamisteks Justiitsministeeriumi ja Siseministeeriumi haldusala IT-valdkonda mõjutavateks dokumentideks on:

- Kriminaalmenetluse seadustik, rakendusseadus,
- Väärteomenetluse seadustik, rakendusseadus,
- Arengukavad, mis annavad üldise taseme suunised valdkonna arengule,
- SIS II-ga liitumist kajastavad dokumendid.

Põhiprotsesside analüüsi tulemusel saab kokkuvõtvalt väita, et korrakaitse- ja ennetustegevuse, väärteo- ja kriminaalmenetluse nõudmised IT-le on järgnevad:

- Uurimisasutuse ja prokuratuuri vaheline suhtlus – menetlusandmed (sh dokumendid, ekspertiisid, protokollid jne.) peavad olema elektrooniliselt kättesaadavad samaaegselt nii uurijale kui ka prokurörile.
- Kohtuliku menetleja ja kohtueelse menetleja vaheline suhtlus – süüdistusmaterjalid jm. peavad mõlemale osapooltele olema elektrooniliselt kättesaadavad.
- Karistusregistri pidamine ja täiendamine vastavalt nõuetele – info karistuse ja selle kandmise kohta peab teistest infosüsteemidest liikuma automaatselt ja elektrooniliselt Karistusregistrisse.
- Kriminaalhoolduseinfo peab olema politseile elektrooniliselt kättesaadav.
- Süstematiseeritud tagasiside menetlusest kõikidele osapooltele (uurimisasutus, prokuratuur, kohtud jne), et oleks võimalik hinnata tehtud töö kvaliteeti ning teha sellest tulenevaid otsuseid.

Töökoosolekutel läbiviidud arutelude põhjal saab järeldada, et põhiprotsesside erinevate rollide infovajadus ei ole vajalikus ulatuses erinevate süsteemide poolt rahuldatud või ei ole need kasutajale sobiva funktsionaalsusega lahendatud.

Erinevate rollide vaheline infovahetus ei kulge hetkel vajalikus ulatuses infosüsteemides. Rolli infovajaduse rahuldamiseks on rollil paljudel juhtudel vaja kasutada mitmeid erinevaid infosüsteeme.

Sujuva digitaalse väärteo- ja kriminaalmenetluse kõige suurem probleem on erinevate infosüsteemide ja andmebaaside koostöö tegemise keerukus. Mitmed andmed sisestatakse topelt erinevatesse infosüsteemidesse. Palju on ka materjali, mis on paberil ja mis teeb menetlusprotsessi mitmel osapoolel (uurijad, prokuratuur, kohus jne) selle jälgimise ning juhtimise keeruliseks.

Tulevikus peaks kriminaalasja kohtueelses menetluses toodetud ja kogutud informatsiooni olema võimalik lisada ühisesse menetlus(info)süsteemi, kus see oleks põhiprotsesside osapooltele vastavalt ligipääsu õigustele kättesaadav – et tekiks digitaalne toimik.

Säilivad küll osaliselt toimiku kadumisega seotud ohud. Digitaalse kriminaalmenetluse juures on olemas analoogsed riskid: mingi infoobjekt või – kogum ekslikult kustutatakse, kirjutatakse üle uue sarnase infoga vms., kuid seda riski saab digitaalkoopiate tegemise jm. vältida.

3 Õiguskaitse valdkonna strateegia analüüs

Strateegia ja olukorra analüüsi eesmärk on leida vaadeldavate asutuste arengukavast, seadusandlusest ja teistest strateegilise tähtsusega dokumentidest ja projektidest õiguskaitse valdkonda otseselt mõjutavaid plaane ja planeeritud samme ning analüüsida nende seost IT-valdkonnaga.

3.1 Politseiameti strateegiadokumentidest tulenevad nõuded IT-le

Analüüsides Politseiameti strateegilisi dokumente leidsime mitmeid suundi ja konkreetseid nõudmisi IT-valdkonnale. Olulisemad neist on läbi arutatud töökoosolekutel.

Järgnevalt loetelu Politseiameti strateegilistest dokumentidest tulenevatest olulisematest suundadest ja nõuetest IT-le:

- POLIS-e ja KRMR vahelise suhtluse tulemusel peab saama POLIS-e kasutaja edastada KRMR dokumente ja teha infopäringuid (Politseiameti strateegia 2004-2006);
- Karistusregistri nõuetele vastavalt pidamine ja täiendamine - info peab Karistusregistrisse teistest infosüsteemidest liikuma elektrooniliselt (Politseivaldkonna prioriteetsed arengusuunad aastani 2006);
- Vajalik on saada tagasisidet menetleja tööst ja statistikat (Politseivaldkonna prioriteetsed arengusuunad aastani 2006) – hindamaks Politsei töö tulemuslikkust;
- Vajalik on välja arendada Juhtimiskeskuse infosüsteem (Politseivaldkonna prioriteetsed arengusuunad aastani 2006) – ressursi planeerimine.

3.2 Justiitsministeeriumi strateegilistest dokumentidest tulenevad nõuded IT-le

Analüüsides Justiitsministeeriumi strateegilisi dokumente tuvastati järgmised olulisemad suunad ja plaanid. Olulisemad neist on läbi arutatud töökoosolekutel.

- Pabertoimikuid peavad edaspidi asendama digitaalsed toimikud (Riikliku kriminaalmenetlusregistri infosüsteemi arenduse kontseptsioon) – täisdigitaalne toimikuhaldus;
- Politsei ja prokuratuuri vahel peab olema hea koostöö (Riikliku kriminaalmenetlusregistri infosüsteemi arenduse kontseptsioon) – KRMR ja POLIS vahetavad operatiivselt infot menetluse kohta;
- Kohtupidamine peab olema sujuv (Justiitsministeeriumi arengukava) – luuakse kohtute infosüsteem (KIS), mis on seotud KRMR (KRMR edastab süüdistusmaterjalid KIS-ile ning KIS edastab kohtumäärused KRMR).

3.3 Siseministeeriumi strateegilistest dokumentidest tulenevad nõuded IT-le

Siseministeeriumi strateegilistest dokumentidest tuvastasime järgmisi infosüsteemide arendamisega seotud planeeritud samme ja plaane õiguskaitse valdkonnas ning nende nõudmisi IT-le:

- Liitumine Schengeni infosüsteemiga, SIS II (Siseministeeriumi 2004 aasta strateegilised eesmärgid) – aastaks 2006;
- Peab olema võimalik saada tagasisidet Politsei tööle ja statistikat (Siseministeeriumi 2004 aasta strateegilised eesmärgid) – Politsei töö tulemuslikkuse analüüs, sisejulgeoleku analüüs;
- IT rahasid peab tulemuslikult kasutama kogu haldusalas (Siseministeeriumi 2004 aasta strateegilised eesmärgid) – projektide määratlemine, eelarve jagamine, projektide täitmine, kontrollimine;
- Rahvastikuregistrit tuleb pidada kvaliteetselt (Siseministeeriumi 2004 aasta strateegilised eesmärgid) – Rahvastikuregistri andmete kvaliteedi parandamine.

3.4 Liitumisest Schengeni infosüsteemiga SIS II tulenevad nõuded

Liitumine Schengeni infosüsteemi SIS II aastal 2006, esitab õiguskaitse valdkonna põhiprotsesside korraldusele ja seda toetavale IT-le mitmeid uusi nõudeid. Täpselt kirjeldavad liitumistingimusi kaks dokumenti: *National Action Plan*, *Integration of SIS in Estonia* ja *SIRENE – Estonia (Twinning project 2003)*.

Peamised muutused seoses liitumisega SIS II-ga erinevates õiguskaitse valdkonnas tegutsevates asutustes:

- SIRENE büroo – organiseerib ja vastutab kõikide SIS II seotud teemade ja küsimuste lahendamise eest Eestis. Tagab järelvalve, et süsteemi kasutamine ja info lisamine süsteemi oleks kooskõlas seaduste ja nõuetega; ühtlasi kontrollib, et SIS II nõuded Eesti kasutajatele oleks täidetud. Büroo luuakse Siseministeeriumi haldusalasse aastaks 2006.
- Piirivalve – päringu võimalus SIS II süsteemist, menetlused, häired sisestatakse SIS II SIRENE büroo kaudu.
- Politsei – SIS II süsteemi registreeritakse hoiatused ja päringud POLIS-e ja KAIRI kaudu.
- Kodakondsus- ja Migratsiooniamet – saatkondadele saab SIS II informatsioon kättesaadavaks Kodakondsus- ja Migratsiooniameti (KMA) süsteemi kaudu, saatkondadel viisataotluste süsteem, mis on seotud KMA andmebaasidega.

3.5 Kokkuvõte

Strateegia ja olukorra analüüsi käigus teostati ülevaade õiguskaitse valdkonna strateegilise tasandi dokumentidest ning tuvastati nendest tulenevad nõuded IT-le. Lisatud dokumentide loetelule ja nendes leiduvatele viidetele IT-valdkonna arengule toodud organisatsioonides saame kokkuvõtvalt lugeda, et peamisteks Justiitsministeeriumi ja Siseministeeriumi haldusala IT-valdkonda mõjutavateks dokumentideks on:

- Kriminaalmenetluse seadustik, rakendusseadus,
- Väärteomenetluse seadustik, rakendusseadus,
- Arengukavad, mis annavad üldise taseme suunised valdkonna arengule,
- SIS II-ga liitumist kajastavad dokumendid.

Strateegilise tasandi dokumendid annavad selge ülevaate kriminaal- ja väärteomenetlusest ning nimetatud menetlustega seotud registritest. Kõik teised õiguskaitsevaldkonnas kasutatavad registrid ja infosüsteemid on samuti dokumentaalselt reglementeeritud.

Edaspidi loetakse käesoleva töö raames oluliseks õiguskaitse valdkonna põhiprotsessidest ja rakendusmenetlusest tulenevaid nõudeid IT-süsteemile.

4 Põhitegevusala protsesside analüüs

Põhitegevusala protsesside analüüsi eesmärk on selgitada:

- a) kuidas põhitegevusprotsessid IT poolt pakutavaid võimalusi praegu kasutavad,
- b) millised on põhiprotsesside nõudmised IT-le ja kui hästi on need rahuldatud.

Analüüsi käigus koostatakse loetelu põhiprotsesside praeguse toimimise kitsaskohtadest koos seletustega ja võimalike muudatusepanekutega, mis võimaldaks mõnda protsessi läbi viia erinevalt praegusest korraldusest. Probleemide ja riskide loetelu arutatakse läbi projekti juhtrühma ja meeskonnaga.

4.1 Põhiprotsesside loetelu ja eesmärgid

Vastavalt projekti eesmärkidele vaadeldakse õiguskaitsel läbi kolme põhiprotsessi:

- a) ennetustegevus ja korraaitse (alaprotsessid: korraaitsetegevus, ennetustegevus, politseioperatsioonid, jälitustegevus, teadete registreerimine),
- b) väärteomenetlus (alaprotsessid: väärteo uurimine, otsuse tegemine väärteo asjas, kohtumenetlus, täitemenetlus),
- c) kriminaalmenetlus (alaprotsessid: kuriteo uurimine, uurimise juhtimine, kohtumenetlus, täitemenetlus).

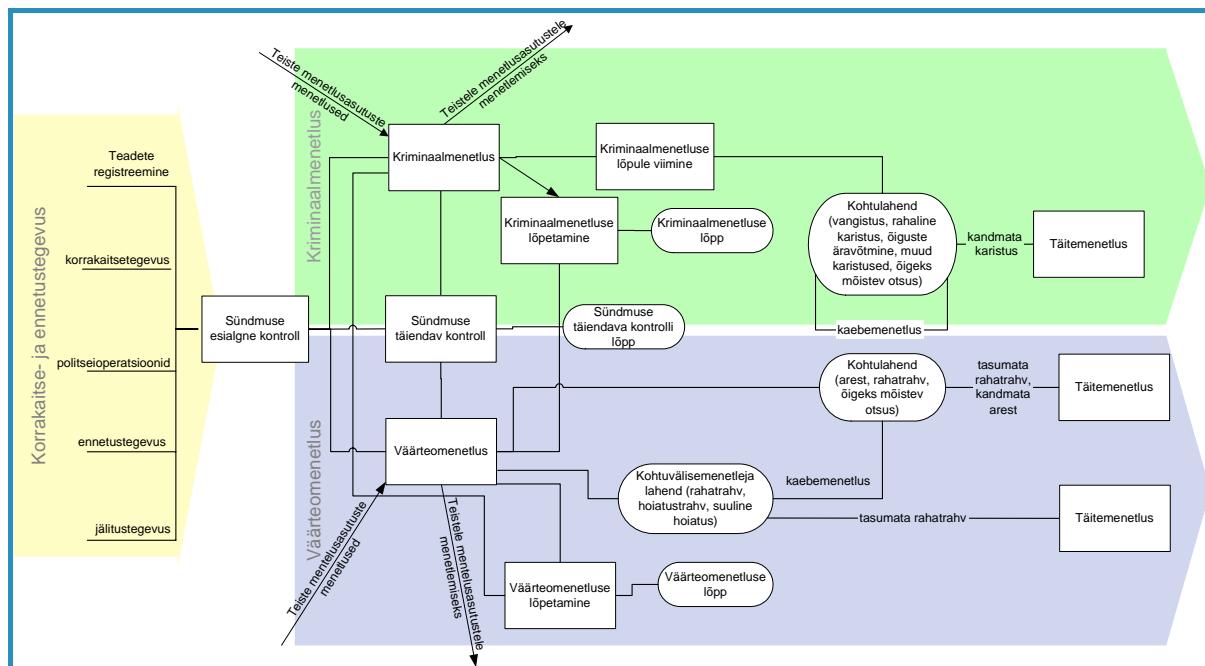
Jälitustegevust käsitletakse osana ennetustegevusest ja kriminaalmenetlusest. Järgnevas loetelus on selguse huvides jälitustegevus ja selle eesmärgid eraldi välja toodud.

- Korraaitse- ja ennetustegevus – eesmärk on tagada avalik kord ja ennetada seaduserikkumisi, sh. kuritegelikke sündmusi, avaliku korra rikkumisi ja väärtegude toimepanemist.
- Jälitustegevus – eesmärk on koguda informatsiooni konkreetse kriminaalse sündmuse, episoodi uurimisel või selle ennetamiseks.
- Väärteomenetlus – eesmärk on välja selgitada, kas on toimunud väärtegu, selgitada süüdlane ning tagada, et süüdlane saaks õiglase karistuse.
- Kriminaalmenetlus – eesmärk on välja selgitada, kas on toimunud kuritegu, välja selgitada süüdlane ning tagada, et süüdlane saaks õiglase karistuse.

4.2 Põhiprotsesside kirjeldus

Joonis nr. 1 kirjeldab üldiselt kolme põhiprotsessi.

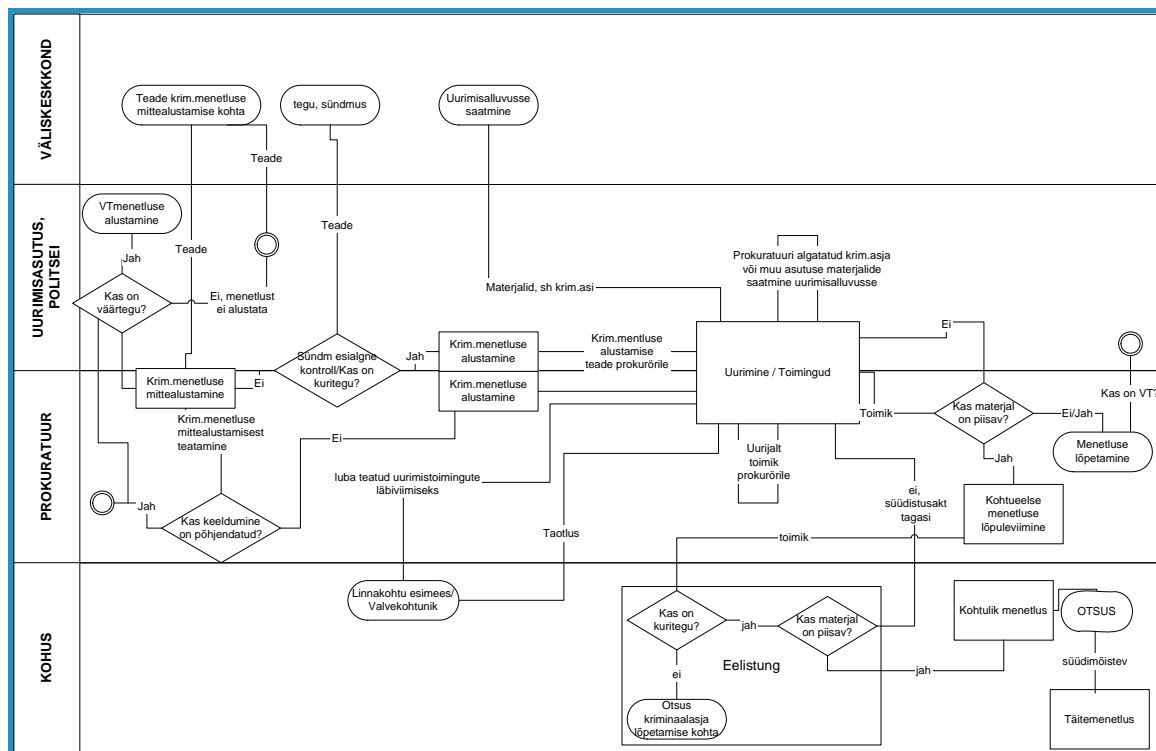
Joonis nr. 1 Põhiprotsessid

4.3 Kriminaalmenetlus detailsemalt

Kriminaalmenetluse protsess on kirjeldatud lähtudes Kriminaalmenetluse seadustikust ja rakenduseadusest ning põhiprotsessi teemalistest intervjuudest. Kokkuvõttes prokurör juhib kohtueelset kriminaalmenetlust ja kohtunik kohtulikku menetlust. Uuriija peamine roll protsessis on teha uurimistoiminguid ja varustada prokurööri vajaliku informatsiooniga. Protsessis on oluline uurija ja prokurööri efektiivne koostöö, samuti on protsessi tulemuslikkuse hindamiseks vajalik süstematiseeritud tagasiside kõikidele põhiprotsesside osapooltele (kõik rollid vastavalt oma infovajadusele, vt ka tabel nr. 1).

Joonis nr. 2 Kriminaalmenetluse detailne skeem

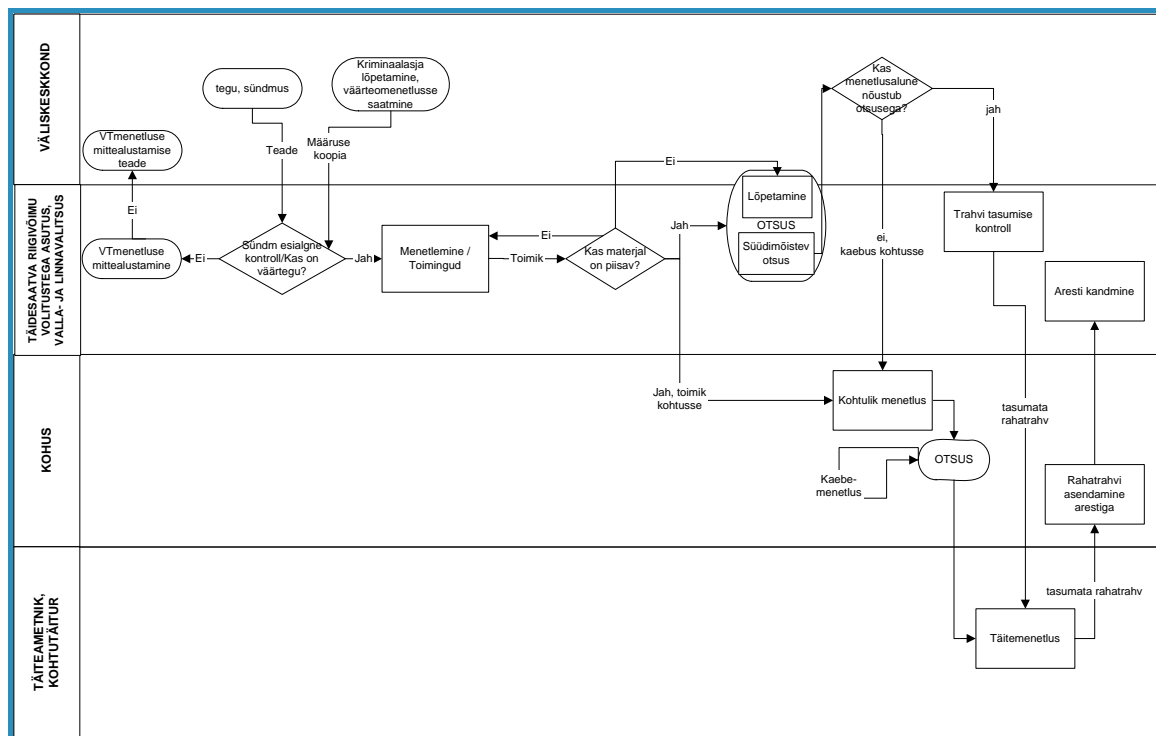
* VT – väärtegu; krim. menetlus – kriminaalmenetlus

Joonisel ei ole eraldi kajastatud kaebemenetlust kohtus. Seda saab üldistuse mõttes käsitleda kohtumenetluse osana, seega praegusel joonisel on kaebemenetlus kastis „Kohtulik menetlus“. Kriminaalasia uurija roll on kirjeldatud politsei uurija rollina.

4.4 Väärteomenetlus detailsemalt

Väärteomenetluse protsess on kirjeldatud lähtudes Väärteomenetluse seadustikust, rakendusseadusest ja põhiprotsesside teemalistest intervjuudest. Väärteomenetluse protsessi juhivad menetlejad. Kui menetlusalune ei ole kohtuvälise menetleja väärteo otsusega rahul, on võimalik see kohtusse edasi kaevata ja siis hakkab protsessi juhtima kohtunik.

Joonis nr. 3 Väärteomenetluse detailne skeem

Joonisel ei ole eraldi kujutatud otsuse edasi kaebamise esimest osa. Esimesena saab kaevata kohtuvälise menetleja otsust menetleja otsesele ülemusele (kajastub „Otsuse tegemise“ tegevuses).

Analüüsis on kirjeldatud väärteomenetleja roll politseis menetletava väärteo uurija/menetleja rollina. Politsei väline väärteomenetlus ei erine protsessi mõttes väga oluliselt politseis tehtavast menetlusest. Politsei teostab ~90% Eestis toimepandud väärtegude kohtuvälisest menetlustest. Nendest omakorda on 65 % on seotud liiklusega (liiklusjärelvalvega ning liiklusseaduse ja liikluskindlustusseadusega). Nii maht kui ka liiklusalaste väärtegude suur osakaal muudab politsei väärteomenetluse protsessi teistest kohtuvälisest menetlejatest veidi teistsuguseks. N: ainult politsei teostab sundtoomist, isiku toimetamist arsti juurde jooke tuvastamiseks (millega alustatakse ainult politseile omaselt väärteomenetlust). Politsei kasutab ka kõige enam isiku kinnipidamist.

4.5 Põhiprotsesside rollid ja nende infovajadus

Igas põhiprotsessis on erinevad rollid ja infovajadus. Järgnevas loetelus on välja toodud põhiprotsesside rollid ning nende peamised tööülesanded.

- Konstaabel (PA)¹ – ülesanneteks on inimeste teenindamine, väärtegude menetlemine, kuritegude uurimine, avalikus kohas korra valvamine, õigusrikkumiste ennetamine ja koostöö avalikkusega, erinevate ülesannete täitmine politseioperatsioonidel ja massiüritustel, kinnipeetavate valvamine ja transportimine, info kogumine.

¹ PA – Politseiametis või selle haldusalas olev roll

- Patrull (PA) – ülesanneteks on avalikus kohas korra tagamine, väljakutsete teenindamine, töö sündmuskohal, liiklusohutuse kindlustamine, avaliku korra kindlustamine suurüritustel ja osalemine politseioperatsioonidel, isikute kinnipidamine ja konvoeerimine, info kogumine.
- Noorsoopolitsei (PA) – ülesanneteks on töö õigusrikkumise toimepannud alaealiste ja nende peredega, laste tagaotsimine ja tagaotsimisoperatsioonides osalemine, alaealiste väärtegude väljaselgitamine ja menetlemine, alaealise seksuaalse väärkohtlemise esmane uurimine, alaealise sooritatud ja/või alaealise kannatanuga kriminaalkuriteo uurimine, õiguslaste ja turvalisusega seotud tegevuste/projektide kavandamine ja läbiviimine.
- Korrapidaja, välijuht (PA) – ülesanneteks on info vastuvõtmine, registreerimine ja edastamine, isikute teenindus, väljakutsetele reageerimise koordineerimine (toimkondade välijuhtimine), töö kinnipeetavatega, hoonete valvamine, kaitsmine ja kontrollimine, erivahendite ja relvade väljastamine, kriisireguleerimine.
- Arestimaja, konvoi töötaja (PA) – ülesanneteks on isikute kaitsmise ettevalmistus, isikute kaitsmine, kaitsmine autosõidul, hoonete ja sissepääsude valvamine, kinnipeetavate järele valvamine.
- Koerajuht (PA) – ülesanneteks on teenistuskoera rakendamine avaliku korra kaitsel, õigusrikkumiste ennetamisel, tõkestamisel ja avastamisel.
- Jälitusametnik (PA) – tema ülesanneteks on isiku tagaotsimine, isiku jälitamine, kuriteo jälitus, töö informaatorite ja andmebaasidega, luureinfo kogumine.
- (Väärteo) Menetleja (sh kõik korrakatise- ja ennetustegevuse rollid) (PA, SiseMin², JustMin³) – ülesandeks on väärteo uurimine.
- Uuriija (PA) – ülesanneteks on kriminaalkuriteo uurimine, teiste politseiasutuste, prokuratuuri ja kohtu ülesannete täitmine.
- Kriminalist/ekspert (PA) – ülesanneteks on töö sündmuskohal, uurimis- ja muud toimingud, esmauuringud-ekspertiisid, ennetav tegevus, nõustamine ja konsultatsioonid
- Julgestuspolitseinik (PA) – ülesanneteks on isikute kaitsmise ettevalmistus, isikute kaitsmine, kaitsmine autosõidul, hoonete ja sissepääsude valvamine.
- Relvaametnik (PA) – ülesanneteks on relvalubade taotluste menetlemine, relvaregistri täitmine.
- Prokurör (JustMin) – ülesandeks on kohtueelse kriminaalmenetluse juhtimine.
- Kohtunik (JustMin) – ülesandeks on kohtuliku menetluse juhtimine, erilubade väljastamine.
- Täitemenetleja (kohtutäitur, vanglaametnik, kriminaalhooldusametnik) (JustMin) – ülesandeks on kohtuotsuse täide viimine (sh rahatrahvide sissenõudmine ja vajadusel arestiga asendamine).

Järgnev tabel (Tabel nr.1) selgitab, millistes protsessides mis rollid osalevad ja millist infot vajavad ja toodavad. Politsei rollide loetelu ja infovajadus pärineb Politseiameti tabelist „Rollid ja infovajadus“. Sisendina ja väljundina nimetatud andmeobjektide täpsem kirjeldus ja liigitus on toodud Lisas 3.

² SiseMin – Ei ole Politseiametis või selle haldusalas vaid ainult Siseministeeriumi haldusalas olev roll

³ JustMin – Justiitsministeeriumi haldusalas olev roll

Tabel nr. 1 Rollid ja rollide sisend- ning väljundinfo

Protsessid, rollid (organisatsioon)	Sisend (infovajadus)	Väljund
Korrakaitse ja ennetustegevus		
Konstaabel (Politsei)	isikuandmed; objektiandmed; sündmuse andmed; menetlusandmed; karistusandmed;	taustinfo, menetluse alustamine
Patrull (Politsei)	isikuandmed; objektiandmed; sündmuse andmed (põhiandmed); menetlusandmed (põhiandmed, otsused); karistusandmed (põhiandmed, seosed täitemenetlusandmetega)	
Noorsoo politsei (Politsei)	isikuandmed; objektiandmed; sündmuse andmed; menetlusandmed; karistusandmed	taustinfo, menetluse alustamine
Korrapidaja, välijuht (Politsei)	isikuandmed; objektiandmed; sündmuse andmed; menetlusandmed	taustinfo, menetluse alustamine
Arestimaja, konvoi (Politsei)	isikuandmed (põhiandmed, bioloogilised andmed, tegevusandmed, kriminogeense keskkonna andmed, seosed menetlusandmetega, seosed objektidega, seosed isikutega, tervise andmed); objekti andmed (põhiandmed, seosed isikutega, seosed menetlusandmetega); sündmuse andmed (põhiandmed, seosed menetlusandmetega, seosed isikutega, seosed objektidega); menetlusandmed (põhiandmed, määrused, aktid, seosed objektidega, seosed karistusandmetega, seosed sündmustega, seosed isikutega); karistusandmed	Statistiline info, aruandlusinfo
Koerajuht (Politsei)	isikuandmed (põhiandmed, bioloogilised andmed, seosed objektidega, seosed karistusandmetega); objekti andmed (põhiandmed); sündmuse andmed (põhiandmed)	Vaatlus- protokoll
Jälitusametnik (Politsei, Kapo)	isikuandmed; objekti andmed; sündmuse andmed; menetlusandmed; karistusandmed; täitemenetlusandmed	Jälitustoimik
Julgestuspolitsei (Politsei)	isikuandmed; objekti andmed (põhiandmed, seosed sündmusega, seosed isikutega, seosed objektidega); sündmuse andmed; menetlusandmed (põhiandmed); karistusandmed (põhiandmed)	taustinfo, menetluse alustamine
Relvaametnik (Politsei)	isikuandmed (põhiandmed, elukohaandmed, tegevusandmed, kriminogeense keskkonna andmed, seosed objektidega, tervise andmed, seosed menetlusandmetega, seosed karistusandmetega, seosed isikutega, seosed sündmustega); relvaandmed	Relvalubade väljastamine

Väärteomenetlus

Menetleja (Politsei, SiseMin jt.)	isikuandmed; objekti andmed; sündmuse andmed; menetlusandmed; karistusandmed	Väärteo- menetluse toimik
Kohtunik (JustMin)	isikuandmed (põhiandmed); sündmuse andmed; menetlusandmed; karistusandmed	
Täitemenetleja (kohtutäitur) (JustMin)	isikuandmed (põhiandmed, elukoha-andmed, tegevusandmed, varaandmed); menetlusandmed	

Kriminaalmenetlus

Uurija (sh noorsoopolitsei, konstaabel) (+jälitusametnik, ekspert) (Politsei, Kapo, MUK jt)	isikuandmed; objekti andmed; sündmuse andmed; menetlusandmed; karistusandmed	Kriminaal- menetluse toimik (va süüdistus, kohtuotsus)
Prokurör (JustMin)	isikuandmed; objekti andmed; sündmuse andmed; menetlusandmed; karistusandmed	Kriminaal- menetluse toimik (va kohtuotsus)
Kohtunik (JustMin)	kriminaalmenetluse toimik (va kohtuotsus)	Kriminaal- menetluse toimik
Täitemenetleja (kohtutäitur, vanglaametnik, kriminaalhooldus -ametnik) (JustMin)	isikuandmed (põhiandmed, bioloogilised andmed, elukoha-andmed, tegevusandmed, kriminogeense keskkonna andmed, seosed objektidega, seosed isikutega, seosed menetlusandmetega); menetlusandmed (otsused, määrused, aktid)	toimik (täitetoimik, kriminaal- hooldustoimik, vangistus- toimik)

Kui tabelis on rolli infovajaduseks nimetatud ainult andmeklass, siis on rollil vajalik ligipääs kõikidele andmeobjektidele selles klassis. Kui nimetatud andmeklass ja sulgudes olev objektide loetelu, siis on rollil ligipääs ainult loetletud objektidele selles andmeklassis.

Sisend- ja väljundinfo analüüsi tulemusel saab teha kaks üldistust:

- paljudel rollidel on suhteliselt sarnane infovajadus ning nad toodavad sarnast infot,
- mitme rolli tööülesannete täitmiseks oluline teada mõne teise rolli poolt toodetud infot ja materjale.

Oluline on tagada vajalikus mahus ligipääs informatsioonile. See võib olla lahendatud ühtse andmebaasina või ka liidestena. Tähtis on jälgida põhimõtet, et ühte funktsiooni tehakse, kasutatakse ainult ühes kohas ning et oleks võimalikult vähe andmete dubleerimist. Süsteemi kasutajal (rollil) on üks kasutajaliides ja rolli seisukohast ei ole oluline, kas ta teeb kõik tööks vajalikke funktsioone ühes andmebaasis, süsteemis või erinevates.

4.6 Põhitegevusala protsesside nõudmised IT-le

Õiguskaitse põhiprotsesside analüüsi tulemusel saab kokkuvõtvalt väita, et korrakaitse- ja ennetustegevuse, väärteo- ja kriminaalmenetluse nõudmised IT-le on järgnevad:

- Uurimisasutuse ja prokuratuuri vaheline suhtlus – menetlusandmed (sh dokumendid, ekspertiisid, protokollid jne.) peavad olema elektrooniliselt kättesaadavad samaaegselt nii uurijale kui ka prokurörile.
- Kohtuliku menetleja ja kohtueelse menetleja vaheline suhtlus – süüdistusmaterjalid jm. peavad mõlemale osapooltele olema elektrooniliselt kättesaadavad.
- Karistusregistri pidamine ja täiendamine vastavalt nõuetele – info karistuse ja selle kandmise kohta peab teistest infosüsteemidest liikuma automaatselt ja elektrooniliselt Karistusregistrisse.
- Kriminaalhoolduseinfo peab olema politseile elektrooniliselt kättesaadav.
- Süstematiseeritud tagasiside menetlusest kõikidele osapooltele (uurimisasutus, prokuratuur, kohtud jne), et oleks võimalik hinnata tehtud töö kvaliteeti ning teha sellest tulenevaid otsuseid.

4.7 Kokkuvõte

Põhitegevusala protsesside analüüsis selgitati:

- kuidas põhitegevusprotsessid IT poolt pakutavaid võimalusi praegu kasutavad,
- millised on põhiprotsesside nõudmised IT-le ja kui hästi on need rahuldatud.

Analüüsi käigus koostati loetelu põhiprotsesside praeguse toimimise kitsaskohtadest koos seletustega ja võimalike muudatuseettepanekutega, mis võimaldaks mõnda protsessi läbi viia erinevalt praegusest korraldusest. Probleemide loetelu on läbi arutatud projekti juhtrühma ja meeskonnaga ning võetud sisendiks IT uue arhitektuuri koostamisel.

5 Standardid ja pooleliolevad projektid

Justiitsministeeriumi, Siseministeeriumi ja Politsei ameti poolt omavahel kokku lepitud IT-standarditeks on, et arendatakse avatud platvorme ning erinevate infosüsteemide vaheliseks suhtluseks kasutatakse X-tee liidest.

Olulisemad alustatud projektid, mis mõjutavad õiguskaitse valdkonna põhiprotsesside ja selles osalevate rollide töökorraldust on:

- Kohtute infosüsteem (KIS) – eesmärk on muuta KIS kohtute peamiseks töövahendiks, mille abil kohtunikud ja teised kohtu töötajad saavad kiiresti ja mugavalt kätte kogu neile vajaliku informatsiooni. Samuti võimaldab kohtute infosüsteem kiiret ja lihtsat juurdepääsu kõigile teistele asjaosalistele – menetlusosalised, advokaadid, pankrotihaldurid jne. Süsteem saab maksimaalse efektiivsusega toimida ainult siis, kui kogu toimik on viidud täisdigitaalsele kujule. Selle eesmärgi saavutamiseks tuleb luua võimalused, et kohtusse on võimalik menetlusdokumente esitada digitaalsel kujul ja et neid sellisena ka aktsepteeritakse menetluse igal etapil. Kõik digitaalselt esitatud ja edastatud dokumendid säilivad sellisena kohtu infosüsteemis. Digitaalne toimik. /Kohtute infosüsteemi lähteülesanne, Justiitsministeerium/.
- Kriminaalmenetluse infosüsteem (KRMR) – eesmärk on muutuda prokuröri ja uurija peamiseks töövahendiks, mille abil kogu kriminaalmenetlusega seotud informatsioon ja kõik materjalid oleksid uurijale ja prokurörile kiirelt kättesaadavad. Märksõnad on: täisdigitaalne toimikuhaldus, integratsioon teiste ametkondade ja registritega. /Riiklik kriminaalmenetlusregistri infosüsteemi arenduse kontseptsioon, Justiitsministeerium/.
- Politsei infosüsteemi (POLIS) arendused – arendada POLIS-t edasi kolmes paralleelses suunas:
 - a) luua pidevalt toimiv kasutajatugi,
 - b) tükeldada praeguse infosüsteemiga hõlmatav valdkond loogiliselt 3 peamise kasutajagrupi/valdkonna vahel: juhtimiskeskuse infosüsteem, menetluse infosüsteem (väärteomenetlus ja kriminaalmenetlus), statistika ja aruandlus,
 - c) jätkata senise POLIS-e arendust minimaalses vajalikus mahus.

/Politsei IT komisjoni ja infosüsteemi POLIS arenduse töörühma ettepanekud, Politseiamet/.

Osaliselt realiseeritud ja töös OPIS – teadete vastuvõtmise ja patrullide juhtimise infosüsteem, millest praegu on realiseeritud vaid patrullide juhtimise osa. On üks osa POLIS-e reorganiseerimise projektist. Juhtimiskeskuse infosüsteem on praegu ja ka tulevikus tihedalt seotud POLIS-e ja KAIRI-ga (esimese puhul kasutatakse hetkel andmeid, tulevikus funktsionaalsust (näiteks, väljakutsete lisamine POLIS-esse [ka GPS koordinaadid sündmuskohalt]; teise puhul juba praegu ühiste andmete ja funktsioonide kasutamine).

6 Kokkuvõte

Hetkeolukorra analüüsi käigus on PwC meeskond tuvastanud põhiprotsesside püstitatud nõudmised infosüsteemidele (vt lisaks 4.6 Põhitegevusala protsesside nõudmised IT-le) ja praeguste lahenduste probleemid ning riskid (vt lisaks 7. Praegused probleemid ja riskid infovahetuses – käesolevas versioonis kõrvaldatud). Peatükis on analüüsitud hetkeolukorda läbi kolme aspekti: strateegia, põhiprotsessid ja IT.

Hetkeolukorra analüüsi peatükk on õiguskaitse valdkonna infoarhitektuuri ja tehnoloogilise suuna analüüsi projekti kõikide järgmiste etappide üheks lähtematerjaliks ning neid tuleb käsitleda selle peatüki lahutamatu osana.

Projekti järgmistes etappides koostatakse kontseptuaalne arhitektuuri kirjeldus, detailne arhitektuuri kirjeldus ning edasiste projektide ja tegevuste plaan.

Käesoleva projekti järgmine loogiline samm on koostada kontseptuaalse arhitektuuri kirjeldus, mis selgitab äri loogika ja –infomudelit kogu korrakaitse- ja ennetustegevuse, väärteo- ja kriminaalmenetluse kohta (sh. andmeolemite loend koos vastutava haldajaga ning põhiliste kasutuslugude loend ja andmeolemite kasutus kasutuslugude kaupa. Kirjeldatakse ka turvanõudeid etalonmeetmete kaudu). See on õiguskaitse valdkonna infoarhitektuuri ja tehnoloogilise suuna analüüsi projekti teine etapp.

Teine peatükk: Kontseptuaalse arhitektuuri kirjeldus

1 Sissejuhatus

1.1 Ülevaade

Käesolev peatükk on õiguskaitse valdkonna infoarhitektuuri ja tehnoloogilise suuna analüüsi projekti teise etapi tulem. Peatükis kirjeldatud kontseptuaalne arhitektuur on üldistatud lahendus tulevasele infoarhitektuurile. Toodud arhitektuuri vaated väljendavad analüüsimeeskonna arusaamist valdkonna infosüsteemi arengust. Lahendus põhineb analüüsi käigus osapoolte pakutud ideedel, arvestab valdkonna strateegiliste suundumustega ja püüab lahendada olemasolevate infosüsteemidega seotud probleeme.

Infosüsteem on sarnaselt seda rakendava organisatsiooniga pidevas muutuses. Infotehnoloogilised süsteemid ja organisatsioon kuuluvad formaalselt organisatsiooni põhitegevusi toetavate protsesside hulka. Infosüsteemi uuendamise aluseks on muutused organisatsiooni põhiprotsessides. Antud projekti kontekstis on üheks suuremaks mõjuriks vajadus õiguskaitse struktuuride tihedamaks omavaheliseks koostööks. Kaudne põhjus infosüsteemide täiustamiseks on ka info- ja sidetehnoloogia kiire areng. Viimasest tuleneb omakorda suur surve õiguskaitse struktuuride põhiprotsesside tõhususe ja tulemuslikkuse suurendamiseks infotehnoloogiliste lahenduste ümberkujundamise kaudu.

Analüüsi objektiks olev õiguskaitsevaldkond haakub paljude organisatsioonidega (näiteks Justiitsministeerium, Siseministeerium, Politseiamet, Kohtud, Prokuratuur jne). Valdkonnaga haakuvate tegevuste käigus käsitletakse väga mitmekesist informatsiooni. Käesoleva arhitektuurianalüüsi jaoks on olnud kriitilise tähtsusega Politsei ja Justiitsministeeriumi spetsialistide ettepanekud, kommentaarid ja kriitika. Üks peamisi eeldusi järgnevate arhitektuurilahenduste rakendamiseks on asjasse puutuvate asutuste omavaheline hea koostöö.

Arhitektuurivaadete koostamisel rakendatakse infoarhitektuuri optimeerimismeetodit, mille üldine eesmärk on kõige paremal moel IT-ga toetada põhiprotsessi ning anda infot parimate arendusotsuste tegemiseks. See meetod loob jälgitava ühenduse organisatsiooni strateegiliste eesmärkide, protsessivaate, funktsioonivaate, tarkvarasüsteemivaate ja infrastruktuurivaate vahel. Konkreetselt on käesolevas dokumendis peamiselt juttu funktsioonivaatest. Tarkvarasüsteemide vaade on esitatud analüüsi järgmises tulemis (detailne arhitektuur). Protsessivaatena käsitletakse eelnevate analüüsietappide järeltulemi põhiliste andmeolemite ja organisatsiooni rollide kujul. Infrastruktuuri vaade on jäetud väljaarendamata põhjusel, et vaadeldavate organisatsioonide IT infrastruktuuride piisav areng on hetkeolukorra hinnangul juba tagatud.

Infosüsteemi arhitektuuri koostamise formaalseks lähtekohaks on projekti eelmises etapis koostatud hetkeolukorra analüüsi peatükis toodud järeldused (vt. Hetkeolukorra analüüs).

1.2 Töö ulatus

Käesolev analüüs hõlmab õiguskaitse valdkonna põhiprotsesside (korrakaitse- ja ennetustegevus, vääртеomenetlus ja kriminaalmenetlus) ala üldisel tasemel.

Hetkeolukorra analüüsis tuvastatud peamised probleemid ja võimalused on seotud organisatsioonide infovahetuse ning koostöö parendamisega väärteto- ja kriminaalmenetluse ulatuses. Viimastega on tihedalt seotud osapoolte (sh. korra- ja ennetustegevuse) infovajadused lahendite, karistuste ja täitemenetluse oleku kohta.

Täpsemad kommentaarid hetkeanalüüsi sõnastatud probleemidele on järgmises alajaotises (2. Arhitektuuri ülevaade).

Siinkohal on sõnastatud vaadeldavate infosüsteemide üldised arendamise eesmärgid püstitatud probleemide kontekstis.

- Kriminaal- ja väärteto asjade menetlejate omavahelise infovahetuse sujuvuse ja operatiivsuse suurendamine.
- Laiemat huvi pakuva karistusinfo kvaliteedi suurendamine.
- Laiemat huvi pakuva kohustuste info (täitemenetluse olek) kvaliteedi ja kättesaadavuse suurendamine.

Märkimist väärivad ka aruteludest läbi käinud teemad, mis käesolevast arhitektuurimudelst on välja jäetud.

- Infotehnoloogilised võimalused asutuste piire ületavate uurimispäringute tõhususe ja tulemuslikkuse suurendamiseks. Siin mõeldakse ligipääsu mitmesugusele isikute, objektide, taustainfo jms kogumitele. Selline info on erinevates andmekogudes väga erineva koosseisuga. Käesolev käsitlus soovib sellised päringuvajadused lahendada kahepoolse koostöö käigus.
- Õiguskaitse valdkonnas tegutsevate asutuste poolt (peamiselt on arutatud Politsei ennetus- ja korra- ja ennetustegevuse käigus kogutava info asutustevahelise ühiskasutuse kujundamine suuremas ulatuses. See teema haakub eelneva punktiga, kuid erinevalt eelmisest keskendub tsentraalse andmekogu võimalikkusele. Hetkeolukorra analüüsi tulemusel on projektimeeskonnal kujunenud veendumus, et õiguskaitse valdkonna asutuste vajadused kogutava info osas on sedavõrd erinevad ja spetsiifilised, et kõikehõlmava ühise andmemudeli loomine kahjustaks nende organisatsioonide arenemisvõimekust. Vaadeldud organisatsioonides on küll mitmeid üldjoontes kattuvaid andmekogumeid (näiteks isikuandmed), kuid nende andmete detailne koosseis on enamasti optimeeritud konkreetse organisatsiooni funktsioonide täitmiseks. Süsteemide ühendamise tehniline efekt on väike, võrreldes võimaliku kasuga, mis tuleb põhiprotsessi ümberkujundamise vabadusest oma eesmärkidele keskenduvates organisatsioonides.
- Politsei väärteto- ja ennetustegevuse täitemenetluse, ehk siis peamiselt trahvilaekumise jälgimise osas on liikumas ideed, et kõik Eesti riigis määratud trahviotsused ning laekumised koguda ühte kohta. Antud projektis seda ideed ei analüüsita, kuid juhitakse tähelepanu sellele võimalusele ning järgmistes arendusetappides võiks seda detailsemalt kaaluda.

2 Arhitektuuri ülevaade

2.1 Põhitegevusala nõudmiste lahendus-strateegiad

Järgnevas loetelus on välja toodud Hetkeolukorra analüüsis tuvastatud põhitegevusala nõudmised IT-le ning arutletud erinevaid võimalusi nende nõudmiste lahendamiseks.

Uurimisasutuse ja prokuratuuri vaheline suhtlus – menetlusandmed (sh dokumendid, ekspertiisid, protokollid jne.) peavad olema elektrooniliselt kättesaadavad samaaegselt nii uurijale kui ka prokurörile.

Taustainfost on lisaks sellele nõudele teada, et infovahetus prokuröri ja uurija vahel peab olema piisavalt operatiivne. Prokurör juhib kriminaalmenetlust ning vajab selleks pidevat ülevaadet menetluse käigust.

Ka uurija vajab operatiivset informatsiooni menetlusega seoses. Uurija viib läbi prokuröri poolt üles antud uurimistoiminguid. Uurimistoimingute ülesanded on osa arhitektuuris vaadeldavast elektroonilisest suhtlusest. Uurija vajab infot kõigi menetlustoimingute kohta (näiteks, välja antud erilubade kohta).

Samaaegse elektroonilise kättesaadavuse võimalustena saab vaadelda andmete peegeldamist mitme infosüsteemi vahel või ühiskasutuses olevat infosüsteemi. Andmete peegeldamise eeliseks on tsentraalse süsteemi puudumine, st puudub keskne nurjepunkt. Omavahel andmeid peegeldavate süsteemide ja nende vaheliste ühenduste käideldavuse nõuded tulenevad neid rakendavate organisatsioonide sisemistest vajadustest. Peegeldatud andmekogude puuduseks on võimalik andmete erinevus erinevates süsteemides ja sellega kaasnevad suuremad andmete halduskulud. Samuti on peegelduste korral andmemuutuste levimise kiirus ühest süsteemist teise piiratud.

Ühiskasutuses oleva infosüsteemi eeliseks on andmete parem kvaliteet ja operatiivsus. Ühiskasutuses infosüsteemi puuduseks on kõrgemad nõuded süsteemi ja selle ühenduste käideldavusele.

Lahenduse valikut mõjutab ka järgnev nõue, seetõttu jätkub arutelu järgmise nõude juures.

Kohtuliku menetleja ja kohtueelse menetleja vaheline suhtlus – süüdistusmaterjalid jm. peavad mõlemale osapoolle olema elektrooniliselt kättesaadavad.

Prokuröri ja uurija koostöös sündinud menetlusmaterjal peab olema elektrooniliselt kättesaadav ka kohtuametnikele. Kohtus käsitletakse menetluse andmeid süüdistusmaterjalina. See seab kõrged nõudmised andmete kvaliteedile ja osapoolte arusaamine andmete koosseisust peab olema üheselt määratud. Kohtumenetluse käigus peab elektroonilisele süüdistusmaterjalile olema ligipääs ka menetlusosalistel.

Kokkuvõttes tekib vajadus kõrgekvaliteedilise menetluseandmeid koondava andmekogu järele. Andmete peegeldamine hulga erinevate süsteemide vahel ilma, et andmete sisus tekiks erinevusi, on praktiliselt äärmiselt keeruline ja kindlasti ei taga see vajalikku operatiivsust.

Ühiskasutuses elektroonilise menetluseandmete infosüsteemi funktsionaalsus ja andmekoosseis on omaette arutluse teema, mida selgitatakse järgnevas alajaotises (2.2 Andmeolemite ja sõnumite mõistete loend).

Karistusregistri pidamine ja täiendamine vastavalt nõuetele – info karistuse ja selle kandmise kohta peab teistest infosüsteemidest liikuma automaatselt ja elektrooniliselt Karistusregistrisse.

Tänane Karistusregister koondab endasse kriminaalasjade kohtulahendid ja väärteoasjade otsused ja nende otsuste täideviimisest tuleneva karistuse kehtivuse info. Järgnevas töö osas vaadatakse kriminaal- ja väärteoasjade karistustega seotud küsimusi koos. Sellest tulenevalt võib esineda menetlusprotsessi osas terminoloogilisi eksimusi.

Karistuse infot tuleb defineerida kui karistuse otsust, millele lisandub teadmine karistuse aegumise kohta. Karistuse aegumine on määratud karistuse liigi, kehtiva seaduse ja täitemenetluse käiguga. Karistusotsused tekivad menetluse tulemusena. Karistuseotsused võivad muutuda, kui menetlus jätkub (edasikaebamine jms) või algne menetlus muudetakse õigustühiseks seaduste muutmisega (rehabiliteerimine, näiteks).

Karistuse kandmise info tekib täitemenetluse käigus ja ei sisaldu kohtueelse või kohtuliku menetluse käigus tehtud otsustes (va väärteoasja otsused). Infovajadused karistuse kandmise info osas on vägagi operatiivsed (maksmata trahv, vangistuspuhkus, kriminaalhoolduse staatus). Kontseptuaalse eristuse eesmärgil kasutab käesolev töö karistuse kandmise info tähistamiseks mõistet “kohustus”. Niisiis, informatsioon täitemenetluse käigu kohta peab aitama tuvastada, kas isikul on kohustusi või mitte. Edasine arutelu eeldab, et kohustuste infol on laiem kasutajate ring ja sellele tasub arendada üldisemad ligipääsuvõimalused.

Üheselt mõistetava karistusinfo saamiseks on tänase lahendusena kasutusel Karistusregister. Ametnikud, kes teevad karistusotsuseid, peavad need registreerima Karistusregistris. Kuna kõik need ametnikud ei suuda veel elektroonilisi karistusotsuseid Karistusregistrile edastada, siis ei aita andmekvaliteeti suurendada ka Karistusregistri asendamine päringuga erinevatesse karistusotsuseid sisaldavatesse süsteemidesse. Sellest tulenevalt on Karistusregistri pidamise jätkamine vajalik vähemalt seni, kuni tekib teine samaväärne andmekogu või kogu karistusinfo saab elektrooniliselt kättesaadavaks muul viisil.

Karistusotsus on osa kriminaal- ja väärteomenetluse andmetest. Kuna hilisem arutelu vaatleb kriminaal- ja väärteomenetluste andmete tsentraliseerimise võimalusi, siis saab karistusinfo kvaliteedi ja Karistusregistri tuleviku juurde uuesti tagasi tulla.

Kohustuste info jagatud kasutus on mõnevõrra uus teema. Tänane Karistusregister sisaldab kohustuste infot vaid vähesel määral (trahvide tasumised) ja see ei ole alati piisavalt operatiivne. Kohustused tulenevad üldiselt karistustest, kuid nende menetlemise loogika on sõltuvalt karistuse liigist erinev.

Alternatiivsete lahendustena on võimalik:

- a) täitemenetlusega seotud süsteemide kohustamine keskses andmekogus olevate kohustuse andmete pidevaks uuendamiseks;
- b) täitemenetluse andmeid sisaldavatele süsteemidele ühilduva päringuliidese valmistamine;
- c) kahepoolsed elektroonilise andmevahetuse lepinguid täitemenetlejate ning huvitatud osapoolte vahel.

Optimaalse infovahetuse saavutamiseks tundub mõistlik pakutud alternatiive kombineerida. Trahvide määramise ja tasumise info peaks olema tsentraliseeritud, sest organisatsioone, kes teevad trahviotsuseid, on palju, info trahvi tasumata jätmisest või tasumisest ei pea olema ülioperatiivne (võib hilineda näiteks ühe päeva vms.) ning trahvimenetlus on lihtne.

Kohtutäitmise, vangistuse (ka arest) ja kriminaalhoolduse olek peaks olema otse päritav vastavast täitemenetlust haldavast infosüsteemist, sest nende süsteemide poolt hallatava info osas on vajalik suurem operatiivsus ja neid süsteeme on vähe (päringut on lihtne teostada).

Kuna teatud täitemenetluse toimingud mõjutavad karistuse olekut ja kestvust, siis tuleks vastavatest toimingutest teavitada kesket karistusinfot haldavat süsteemi. Näiteks trahvide maksmised muudavad karistuse kestvust; trahvide maksmisest teavitamisest oli juba juttu eelmises lõigus. Siia kuuluvad ka näiteks vangistuse ärakandmise sündmused, mis mõjutavad karistuse lõppemise aja arvutust.

Kriminaalhooldusinfo peab olema politseile elektrooniliselt kättesaadav.

Kriminaalhoolduse käigus tekib vähemalt kahte erinevat liiki infot. Esiteks tähelepanekud hooldusaluse taustainfo, käitumise ja seoste osas. Teiseks hoolduse menetluse andmed, ehk siis hoolduse olek ja selle muutumine.

Kriminaalhoolduse käigus tehtud tähelepanekud võivad olla politseile vajalikud ennetustegevuse ja korralduse paremaks korraldamiseks. Nende andmete osas peaks kriminaalhoolduse ja politsei organisatsioonid tegema kahepoolseid kokkulepped, sest vajadused ja võimalused on piiratud nende kahe organisatsiooniga.

Kriminaalhoolduse menetlemise olek mõjutab isiku tegutsemisvabadust ja peaks seetõttu olema nähtav isiku kohustuste päringus. Vt arutelu eelmise nõude juures.

Süsteematiseeritud tagasiside menetlusest kõikidele osapooltele (uurimisasutus, prokuratuur, kohtud jne.), et oleks võimalik hinnata tehtud töö kvaliteeti ning teha sellest tulenevaid otsuseid.

Menetluste all tuleks siin mõista eelkõige antud projekti ulatuses vaadeldud kriminaal- ja väärtemenetlusi. Neid menetlusi saaks omakorda jagada alaliikidesse vastavalt sellele, kas menetlus ületas ühe organisatsiooni piiri või mitte. Näiteks politsei poolt läbi viidud liiklusjärelvalve väärtemenetlused, mida kohtusse edasi ei kaevata, algavad ja lõpevad politseis.

Kui menetluse osapoolte hulka lisada ka riigi õiguskaitse üldised juhtimisstruktuurid (ministeeriumid), siis ületavad tagasiside vajadused alati organisatsiooni piire.

Omaette küsimus on süsteematiseeritud tagasiside defineerimine. Lihtsustamaks edasist arutelu, eeldatakse siinkohal, et üldine tagasiside vajadus seisneb eelkõige informatsiooni menetluse oleku ja lahendi kohta. Täpsemate statistiliste analüüside jaoks informatsiooni saamiseks tuleb viia läbi täpsem infovajaduse analüüs või rakendada kahepoolseid kokkuleppeid spetsiifiliste aruannete koostamiseks.

Käesolev analüüs vaatles väärteto- ja kriminaalasjade menetlusi. Õiguskaitse organisatsioonid viivad lisaks läbi veel haldus- ja tsiviilasjade menetlusi. Õiguskaitse juhtimise ja kohtute vajaduste osas tuleks süsteematiseeritud tagasiside saamiseks vaadelda kõiki nelja menetlust koos.

Kokkuvõttes on vaja luua selline olukord, kus organisatsioonid, mis on olnud osalised väärteto-, kriminaal-, haldus- või tsiviilasja menetluses (politsei, prokuratuur, kohus, muu uurija, muu menetleja) või on seotud riigi õiguskaitse üldise juhtimisega (ministeeriumid), omaks ülevaadet (toimunud või toimuvatest) menetlustest, menetluste olekust ja lahenditest.

Alternatiivsete lahendustena võib siin vaadelda:

- a) kahepoolsed suhted kõigi asjast huvitatud organisatsioonide vahel,

- b) erinevate süsteemide vahel kokku lepitud aruandeformaat ja päring, mis need aruanded kokku koondab,
- c) aruandluse tulemuste koondamine ühte süsteemi,
- d) keskselt hallatavad menetluse ja lahendi andmed.

Püstitatud nõude maksimaalseks rahuldamiseks tuleb neid lahendusi omavahel kombineerida. Selleks, et erinevate organisatsioonide poolt toodetav aruandlus oleks ühilduv on vaja, et erinevates süsteemides ladestuvad andmed (menetlused, toimingud ja lahendid) oleks üheselt identifitseeritavad. Lihtsaim lahendus selleks on keskne andmekogu, kus on ammendav loetelu kõigist menetlustest ja lahenditest.

2.2 Andmeolemite ja sõnumite mõistete loend

Eelmise punkti (2.1.Põhitegevusala nõudmiste lahendus-strateegiad) üks järeldusi on, et põhitegevusala nõudmiste lahendamiseks on vaja ühtlustada osapoolte arusaamist elektroonilise menetluse käigus vahetatavatest ja kogutavatest andmetest. Järgnevas loetletakse mõisted (andmeolemid, sõnumid), mis peaksid olema osapooltele üheselt mõistetavad edasise süsteemiarenduse arutelu jaoks.

Menetlus on väärteo-, kriminaal-, haldus- või tsiviilasja lahendamiseks tarvilikud kindlas järjekorras tehtavad õiguslikud toimingud, mille tulemus on pädeva organi otsus. Infosüsteemi mõttes on see registrikanne. Menetluse kanne määratleb üheselt asja identifikaatori ja üldised asjaolud.

Menetluse Liik määratleb asja menetlemise reeglistiku (sammud, juurdepääsupiirangud jne).

Menetluse Olek näitab menetlusprotsessi etappi.

Toiming on menetluse osa, mis lisab menetlusse uusi asjaolusid, muudab menetluse olekut, registreerib menetluse andmete vaatamise või fikseerib menetluse tulemuse. Toiminguga kaasneb alati tekstiline selgitus, milles toimingu teostaja põhjendab toimingu teostamise vajadust, kirjeldab läbiviidavaid tegevusi ja fikseerib toimingust tulenevad mõjud asja menetlusele.

Toimingu Liik määratleb toimingu mõju menetluse käigule ja toimingu läbiviimise sammud.

Toimingu Lisad on ära kirjad (fotod, dokumendid, päringutulemused) muudes andmekogudes või hoidlates asuvatest materjalidest, mida toimingu käigus käsitleti.

Toimingu Viited on informatsioon, mille abil on võimalik toimingu käigus tehtud päringuid korrata. Näiteks viide Rahvastikuregistri kande, viide ekspertiisi tulemuse andmestikule, viide jälituspäevikule jne. Viide on ainult info mingi andmestiku olemasolust, juurdepääs vastavale andmestikule sõltub viite kasutaja õigustest viidatavas andmekogus.

Alamtoiming on toiming, mis registreeritakse põhitoimingu sammuna (eriloataotlemine, eriloaväljastamine; uurimishüpotees, uurimise aruanne).

Menetleja on menetluse osapooleks oleva organisatsiooni töötaja, kellel on juurdepääs menetluse andmetele ja võimalus teha toiminguid.

Osaleja on menetlusalune või muu menetlusega seotud isik, kellel on vaja ligipääsu menetluse andmetele.

Lahend on asja menetlemise lõppotsus.

Lahendi Liik on viide tüüpotsusele, millest tuleneb omakorda karistuse liik ja täitemenetluse liik.

Kohustus on lahendist või täitemenetluse olekust tulenev piirang isiku tegutsemisvabadusele. Kohustus on näiteks maksmata trahv, liikumiskiirang vangistuspuhkuse ajal, liikumiskiirang kriminaalhoolduse ajal jms.

Kohustuse Liik määratleb kohustuse nähtavuse ja mõju erinevates kohustusi arvestavates asutustes.

2.3 Lahendusstrateegiate ülevaade

Saavutamaks eesmärgi, mis käesolevale arhitektuuriarendusele on ette seatud, tuleb teha täiendusi vaadeldavate organisatsioonide infosüsteemides. Nende täienduste edasise arutelu toetamiseks on koondatud eelnevas arutelus pakutud täiendused ühte loetellu.

Keskset menetluse andmed toetavad infovahetust kohtueelsete menetlejate (uurijad, prokurörid, muud) vahel ning kohtueelsete ja kohtulike menetlejate vahel. Samuti võidab kesksete menetluse andmete õiguskaitse valdkonna juhtimine, sest neil on võimalik kvaliteetsemate lähteandmete abil teha täpsemaid analüüse ning paremaid otsuseid. Menetluse andmete juures olevad karistuse otsused võimaldavad parandada ka isiku karistusinfo kvaliteeti.

Karistuse täitmise sündmuste registreerimine keskses registris parendab karistusinfo kvaliteeti.

Kohustuste päring täitemenetluse süsteemidest täiendab isiku karistusinfot mitmesugustes otsusprotsessides ja annab operatiivselt ülevaate isiku suhtes alustatud täitemenetluse olekust, kehtivatest kohustustest ning tegevuspiirangutest.

Kahepoolsed kokkulepped spetsiifilise infovahetuse tagamiseks on lahendus muude spetsiifiliste infovajaduste rahuldamiseks. Kahepoolseid kokkuleppeid järgnevas arhitektuuriarenduses ei vaadelda. Siin toodud täielikkuse eesmärgil.

2.4 Olemasolevate süsteemide arenguvisionid

Eelnevas pakutud lahendused tingivad mitmetes olemasolevates süsteemides muutusi. Siinkohal kirjeldatakse lühidalt vajalikke funktsionaalseid muutusi. Süsteeme, kus ei ole lähtudes sellest arhitektuurist plaanis muutusi teha, ei ole järgnevasse loetellu lisatud. Täielik õiguskaitse valdkonna infoarhitektuuri ja tehnoloogilise suuna analüüsi projektis käsitletud süsteemide loetelu on esitatud Hetkeolukorra analüüsi dokumendis.

POLIS/KAIRI – politsei ametnike poolt väärteo- ja kriminaalasjade menetlemisel tehtavad toimingud ja väärteo-otsused tuleb registreerida otse, ilma viivitusega keskses menetluse andmete registris; uurijad peavad saama otse ligi prokuröri või kohtuniku teostatud toimingutele; politsei faktibaasi päringutesse saab lisada operatiivse info isiku kehtivate kohustuste kohta.

KRMR – menetluse andmete register peab hakkama toetama muid menetlusi lisaks kriminaalmenetlusele; menetluse andmete register eralduks prokuröritöö süsteemist; menetluse andmete registrile tuleb arendada vajalikud liidesed menetluste lehitsemiseks, toimingute teostamiseks, lahendite registreerimiseks, karistusinfo täpsustamiseks ja karistusinfo lehitsemiseks. Prokuröritöö süsteemi on antud kontseptsioonis nimetatud PROXIS ja menetluse andmete süsteemi on käesolevas IT arhitektuuri kontseptsioonis nimetatud E-TOIMIK-uks.

KARISTUSREGISTER – kui menetluse andmete register saavutab vajaliku küpsuse ja õigusliku staatuse, siis viiakse karistusregister etapiviisiliselt üle päringutele menetluse andmetel. Kõigi väärteomenetlejate liitumine elektroonilise karistusinfo uuendamise lahendusega on tõenäoliselt väga pika-ajaline protsess. Seetõttu säilib vajadus Karistusregistri süsteemi ja andmehaldusprotsessi järele veel mõneks ajaks.

KIS (KOLA) – menetluse andmete ja toimingute osas hakkab põhinema kesksetel menetluse andmetel; hakkab edastama trahviotsuseid ja trahvilaekumisi otse lahendite infose.

TÄITIS, KHIS, VANGIS - peab edastama lahendi täideviimise infot kesksesse karistusinfose; peab toetama isiku kohustuste päringut.

3 Organisatsiooni- ja protsessiarhitektuur

3.1 Rollid, töökohad vs protsessid (peamised kasutuslood)

Järgnevasse tabelisse on koondatud hetkeanalüüsis tuvastatud rollid, mis osalevad arhitektuuriarenduse ulatusse jäävates protsessides ja nende rollide ning protsesside peamised kasutuslood (funktsioonid).

Tabel nr. 1 Funktsioonid

Protsessid	Väärteomenetlus	Kriminaalmenetlus	Korraldus- ja ennetustegevus
Rollid ↓ →			
Uurijatöö	Väärteomenetluse alustamine, väärteoasja uurimine, otsuse tegemine väärteoasjas, teabepäringud, tähelepanekute tegemine	Kriminaalmenetluse alustamine, kriminaalasja uurimine, teabepäringud, tähelepanekute tegemine	
Korraldus- ja ennetustöö	Väärteomenetluse alustamine, väärteoasja uurimine, otsuse tegemine väärteoasjas, teabepäringud	Kriminaalmenetluse alustamine, jälitamine, teabepäringud, tähelepanekute tegemine	Teabepäringud
Prokuröritöö		Kriminaalmenetluse juhtimine, kriminaalmenetluse alustamine, süüdistuse esitamine, kriminaalasja lõpetamine	
Kohtutöö	Kohtumenetluse alustamine, kohtulik menetlemine, kohtu otsuse tegemine	Kohtumenetluse alustamine, kohtulik menetlemine, kohtu otsuse tegemine	
Arestimaja- ja konvoitöö	Väärteo otsuse täideviimine		
Vangla- ametnikutöö		kohtu otsuse täideviimine	
Täituritöö	Väärteo otsuse täideviimine	kohtu otsuse täideviimine	
Kriminaal- hooldajatöö		kohtu otsuse täideviimine	

Teabepäringute all mõeldakse ka päringuid rahvusvahelistest andmekogudest.

Tabelist saab tuvastada, millised on vajalikud funktsioonid, millistel analüüsis käsitletud rollidel on oluline omada neile ligipääsu.

3.2 Andmeolemite vastutavad haldajad

Punktis 2.2 (Andmeolemite ja sõnumite mõistete loend) kirjeldatud andmeolemite vastutavad haldajad täpsustatakse käesoleva projekti neljandas etapis. Projekti neljas etapp defineerib süsteemide arendamise sammud, mille käigus selgitatakse välja konkreetsete andmeolemite asukoht ja seeläbi ka haldaja.

4 Funktsionaalne arhitektuur

4.1 Ülevaade

Funktsionaalse arhitektuuri kaudu defineeritakse tegevused, millele on vaja infosüsteemi tuge. Funktsionaalsuse koostamise aluseks on vaadeldavate põhi- ja abiprotsesside sammud, välised ja sisemised kasutajarollid ning olemasolevate süsteemide funktsionaalne liigendus.

Kõrgtaseme liigendamisel rakendatakse ettevõtte või organisatsiooni taseme infosüsteemimudelite parimat praktikat, mis määratleb järgmised tüüp-tsoonid:

Vahendustsoon (*exchange zone*) – funktsioonid, mis on vajalikud väliste infosüsteemide, kasutajate või organisatsioonidega suhtlemiseks. Vahendustsoonis defineeritud alamsüsteemide kaudu on samal välisel kasutajal võimalik pääseda ligi erinevatele operatsioonitsooni või andmetsooni funktsioonidele.

Operatsioonitsoon (*operations zone*) – funktsioonid, mis toetavad organisatsiooni põhiprotsesse. Kirjeldatakse üks operatsioonitsoon iga põhiprotsessi kohta. Operatsioonitsooni abil jälgitakse, et igat funktsiooni realiseeritakse infosüsteemis ainult ühel viisil. Kui operatsioonitsooni funktsioonide osas on vaja erinevaid realisatsioone, siis tuleb seda eristust väljendada ka protsessimudelil, mis on funktsionaalse vaate koostamise aluseks.

Ressursitsoon (*resource zone*) – funktsioonid organisatsiooni varade, ressursside ja vahendite korraldamiseks. Antud käsitluses on need funktsioonid toodud välja operatsioonitsooni osana.

Otsustustoe-tsoon (*decision zone*) – funktsioonid organisatsiooni tegevuse jälgimiseks ja juhtimiseks. Antud käsitluses on need funktsioonid toodud välja operatsioonitsooni osana.

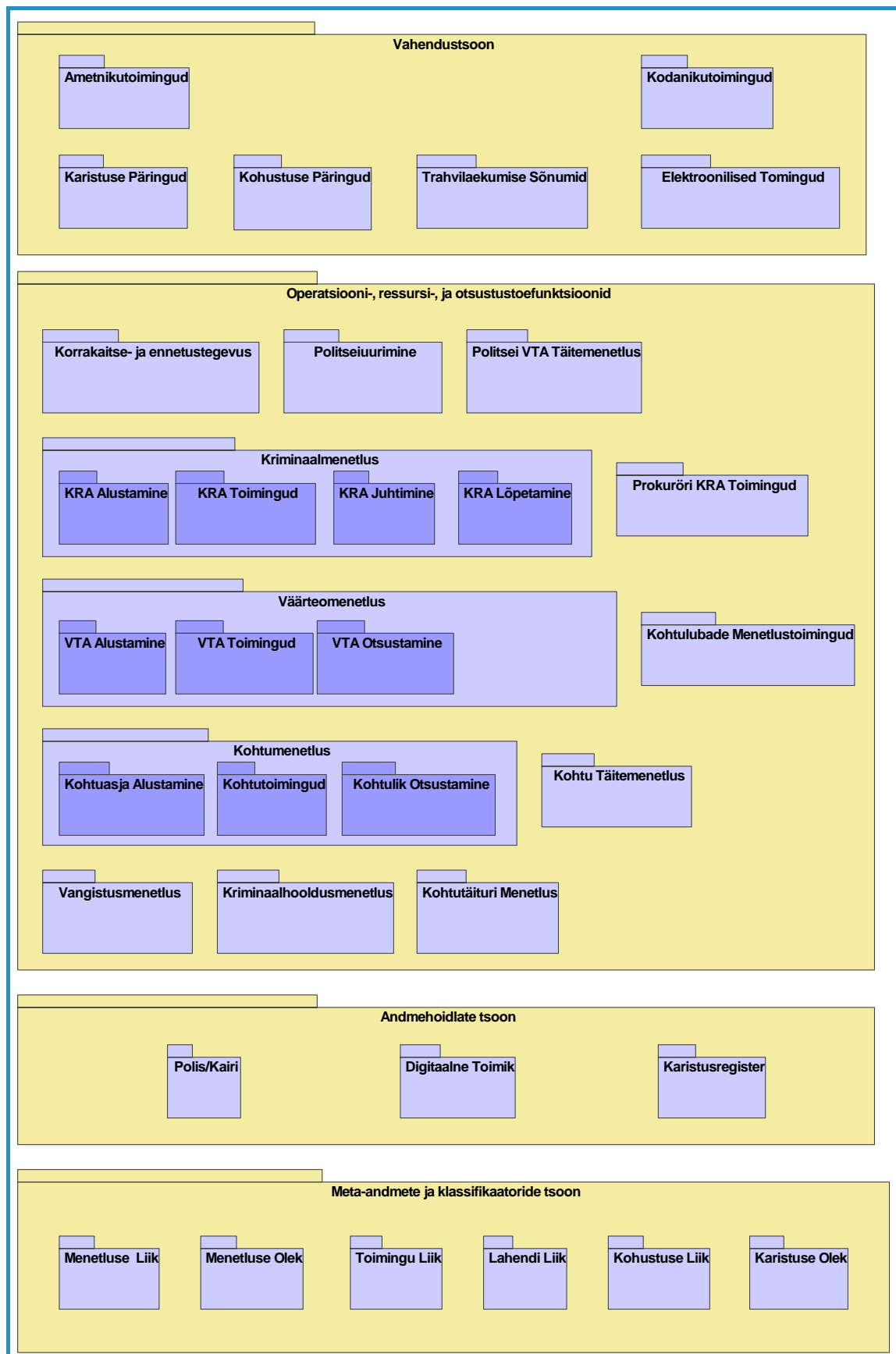
Andmehoidlate tsoon (*data silo zone*) – funktsioonid organisatsiooni muude tsoonide jagatud muutuv-andmete korraldamiseks. Iga konkreetse andmetsooniploki taga tuleb näha tarkvarasüsteemi, millesse vastavad andmed hoiustatakse. Kui mingisse andmetsooniploki kuuluvaid andmeid esineb erinevates süsteemides, siis tuleb vastav erisus tõsta esile ka protsessivaates ning kirjeldada erinevad andmeplokid.

Meta-andmete ja klassifikaatorite tsoon (*reference zone*) – funktsioonid organisatsiooni muude tsoonide jagatud püsiantmete korraldamiseks. Püsiantmete all mõistetakse selliseid andmeid, mille muutmine eeldab teiste funktsionaalsete alamsüsteemide ümberehitamist.

4.2 Äriloogika ja infomudel

Funktsionaalne arhitektuurivaade on protsessianalüüsist tulenevate funktsionaalsete vajaduste loogiline liigendus vastavalt valitud suunale (parimale praktikale). Funktsionaalse liigenduse leidmiseks analüüsitakse kasutuslugude mõju erinevatele tsoonidele ja seal juba realiseeritud funktsioonidele. Vaatluse all olevate organisatsioonide ja infosüsteemide funktsionaalne mitmekesisus on liiga suur selleks, et siinkohal luua täielikku ülevaadet olemasolevatest infosüsteemi funktsioonidest. Selle asemel kirjeldatakse ülevaatlikult vaid E-TOIMIK-u ja sellega seotud süsteemide (POLIS, PROXIS, KIS, TÄITIS, VANGIS, KHIS) ja Karistusregistri uusi funktsioone. Olemasolevate infosüsteemide ja uute funktsioonide suhetest on põgusalt juttu ka punktis 2.4. Olemasolevate süsteemide arenguvisionid.

Joonis nr. 1 Funktsioonid

Vahendustsoon

- Ametnikutoimingud – kasutajaliidesed menetlustoimingute läbiviimiseks muude menetlejate poolt, trahvimaksete laekumisest teavitamise kasutajaliides, samuti karistusinfo ja kohustuste päringuliidesed.
- Kodanikutoimingud – kasutajaliides menetluses osalejatele menetluse andmetega tutvumiseks, samuti ligipääs ise-enda karistusinfole ja kohustuste infole.
- Elektroonilised toimingud – võimalused toimingute registreerimiseks, trahvimaksete laekumisest teavitamiseks ja karistuste ning kohustuste päringute teostamiseks.
- Karistuse päringud – karistusinfo uuendamise ja lehitsemise liidesed.
- Kohustuse päringud – kohustuste lehitsemise liidesed.
- Trahvi laekumise sõnumid – karistusinfo uuendamise ja lehitsemise liidesed.

Operatsiooni-, ressursi- ja otsustustoe funktsioonid

- Korrakaitse- ja ennetustegevus – kohustuste info pärimise võimaldamine lisaks olemasolevatele teabepäringutele.
- Politseiuurimine – ainult politseile uurimise, menetluse jaoks vajalikud funktsioonid, tegevused, mida kesksesse menetluse andmetesse ei lisata.
- Politsei väärteoasja täitemenetlus - kesksete menetluse otsuste lehitsemine, karistusinfo uuendamine, kohustuste lehitsemise võimaldamine.
- Väärteomenetlus – väärteomenetluse ühendamine kesksete menetluse andmetega (nii politseis, muudes uurimisasutustes, prokuratuuris kui ka kohtus).
- Kriminaalmenetlus – kriminaalmenetluse ühendamine kesksete menetluse andmetega (nii politseis, muudes uurimisasutustes, prokuratuuris kui ka kohtus).
- Prokuröri kriminaalasja toimingud – funktsioonid, mille kaudu prokurör osaleb kriminaalmenetluses.
- Kohtumenetlus – kohtumenetluse ühendamine kesksete menetluse andmetega.
- Kohtulubade menetlustoimingud – funktsioonid, mille kaudu kohtunik annab välja lubasid teatud uurimistoimingute läbiviimiseks.
- Kohtu täitemenetlus – kesksete menetluse otsuste lehitsemine, karistusinfo uuendamine, kohustuste lehitsemise võimaldamine.
- Vangistusmenetlus – kesksete menetluse otsuste lehitsemine, karistusinfo uuendamine, kohustuste lehitsemise võimaldamine.
- Kriminaalhooldusmenetlus – kesksete menetluse otsuste lehitsemine, kesksete menetluste jälgimine, karistusinfo uuendamine, kohustuste lehitsemise võimaldamine.
- Kohtutäituri menetlus - kesksete menetluse otsuste lehitsemine, karistusinfo uuendamine, kohustuste lehitsemise võimaldamine.

- Täitemenetlus – kesksete menetluse otsuste lehitsemine, karistusinfo uuendamine, kohustuste lehitsemise võimaldamine.

Andmehoidlate tsoon

- Menetluse andmed (digitaalne toimik) – uued elektrooniliste menetluse andmete haldamise funktsioonid.
- Karistuse andmed (Karistusregister) – karistuse oleku haldamine.
- POLIS/KAIRI – politsei põhiprotsessidele vajalikud andmekogud (politsei uurimine ning korrakaitse- ja ennetustegevus).

Meta-andmed ja klassifikaatorite tsoon – erinevate infosüsteemide vahelise andmevahetuse tagamiseks.

- Menetluse Liik
- Menetluse Olek
- Toimingu Liik
- Lahendi Liik
- Kohustuse Liik
- Karistuse Olek

5 Kokkuvõte

Kontseptuaalse arhitektuuri koostamisel on jõutud järeldusele, et põhiprotsesside püstitatud nõudmised infosüsteemidele on võimalik lahendada. Dokumendis analüüsitakse erinevaid nõudmiste lahendamise võimalusi.

Analüüsimeeskond on arutluse tulemusel valinud strateegia, mis kokkuvõtlikult seisneb üleminekus elektroonilistele menetlusandmetele, ehk digitaalsele toimikule. Digitaalne toimik on infosüsteem, mis tagab osapooltele operatiivse ülevaate menetluse olekust, toimingutest, otsustest jne. Lisaks elektroonilistele menetlusandmetele (digitaalsele toimikule) üleminekule pakub analüüsimeeskond välja strateegia karistusandmete kvaliteedi parandamiseks.

Pakutud strateegia eeldab, et digitaalne toimik omandab õigusliku staatuse. Oluline on ka, et kõik selle arhitektuurikontseptsiooni poolt mõjutatud organisatsioonid realiseeriks nende haldusalas olevates süsteemides vajalikud funktsioonid.

Käesoleva projekti järgmine loogiline samm on arendada välja detailne arhitektuur, mis täpsustab süsteemidevahelise suhtlemise andmestruktuure, kesksete menetlusandmete (digitaalne toimik) struktuuri ja füüsilist vaadet ning arendusvaadet. See on õiguskaitse valdkonna infoarhitektuuri ja tehnoloogilise suuna analüüsi projekti kolmas etapp.

Kolmas peatükk: Detailse arhitektuuri kirjeldus

1 Sissejuhatus

1.1 Ülevaade

Käesolev peatükk on õiguskaitsse valdkonna infoarhitektuuri ja tehnoloogilise suuna analüüsi projekti kolmanda etapi tulem. Peatükis kirjeldatud detailne arhitektuur täpsustab eelmises etapis koostatud kontseptuaalse arhitektuuri mudelid. Kontseptuaalset arhitektuuri täpsustatakse ulatuses, mis on vajalik arendustööde strateegiliseks planeerimiseks. Toodud arhitektuuri vaated väljendavad analüüsimeeskonna arusaamist valdkonna infosüsteemi arengust. Lahendus põhineb analüüsi käigus osapoolte pakutud ideedel, arvestab valdkonna strateegiliste suundumustega ja püüab lahendada olemasolevate infosüsteemidega seotud probleeme.

Kontseptuaalse arhitektuuri koostamisel rakendati meetodit, mis ühendab erinevates infosüsteemi vaadetes kirjeldatud elemendid üldiste strateegiliste eesmärkidega. Kontseptuaalse arhitektuuri kirjeldus tõstis esile infosüsteemi funktsioonide muutusi seoses valdkonna arengueesmärkidega. Käesolevas dokumendis esitatud mudelid jätkavad valdkonna infosüsteemi elementide kirjeldamist andmemudelite, tarkvarasüsteemide funktsionaalsuse ja moodulite kaudu.

Detailse arhitektuuri kirjeldus keskendub järgmistele mudelitele:

- infosüsteemi arhitektuur kirjeldab millised organisatsioonilised üksused milliseid vahendeid kasutavad;
- andmemudel kirjeldab andmestruktuure uute süsteemide ja süsteemide vahelisel suhtlemisel;
- infosüsteemi moodulite struktuur kirjeldab, milline funktsionaalsus realiseeritakse millises süsteemis;
- infoarhitektuuri standardite abil kirjeldatakse ligikaudse arendusmahu arvutamise põhimõtteid.

Selles peatükis on kirjeldatud ka digitaalse toimiku infosüsteemi E-TOIMIK eesmärke ja arendamise põhimõtted, samuti on selgitatud süsteemi haldamise ja juhtimisega seotud seisukohti.

Dokumendis olevate diagrammide sümboolika põhineb UML notatsioonil.

1.2 Töö ulatus

Käesolev analüüs hõlmab õiguskaitsse valdkonna põhiprotsesside (korra- ja ennetustegevus, väärtetoolmenetlus ja kriminaalmenetlus) ala. Antud detailse arhitektuuri kirjeldus põhineb samal ulatusel, mida on täpsustatud selle aluseks olevas kontseptuaalse arhitektuuri kirjelduses.

2 Infosüsteemi arhitektuur

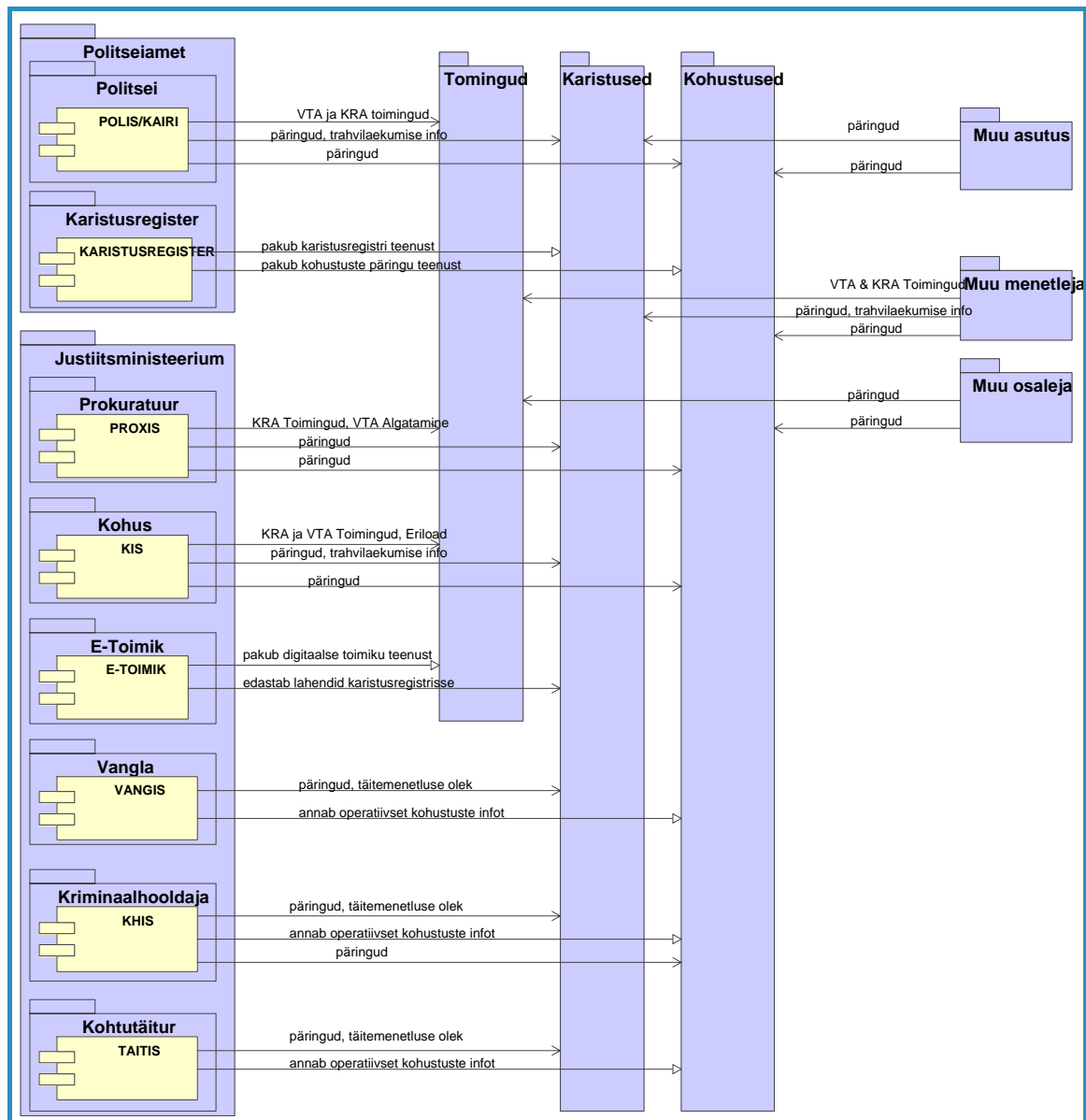
Kontseptuaalne arhitektuuri analüüs pakkus välja strateegia, mis mõjutab õiguskaitse infosüsteemi järgnevalt:

- luuakse keskne menetluse andmete süsteem;
- täiustatakse karistusandmete kvaliteeti süsteemide parema liidestamisega;
- luuakse operatiivne ligipääs isiku kohustuse andmetele.

Uus menetluse andmete süsteem tekib Kriminaalmenetluse registri jagunemise ja edasiarenduse tulemusena. Tarkvarasüsteem PROXIS hakkab koondama prokuröritöök vajalikke funktsioone. Tarkvarasüsteem E-TOIMIK hakkab koondama kriminaal- ja väärteomenetluse ärioloogikat, toiminguliideseid teistele süsteemidele ja X-tee portaalide kasutajatele ning digitaalse toimiku andmeid.

E-TOIMIKU liidestamiseks teiste süsteemidega tuleb arendajal defineerida vastavad mõisted ja andmestruktuurid. Mõisted ja andmestruktuurid tuleb arendajal defineerida ka paremaks karistuste ning kohustuste info edastamiseks süsteemide vahel. Järgnev diagramm kirjeldab erinevate organisatsioonide poolt hallatavate tarkvarasüsteemide osalemist toimingute, karistuste ja kohustuste alases infovahetuses.

Joonis nr. 1 Tarkvarasüsteemide sõltuvused ühistest suhtluskanalitest

Kokkuvõttes tuleb arendada järgnevad suhtlemiskanalid:

- Toimingud – digitaalses kriminaal- ja väärtemenetluses osalemiseks;
- Karistused – karistusinfo päringute teostamiseks ja karistusinfo uuendamiseks;
- Kohustused – operatiivsete kohustuste päringute teostamiseks.

3 Andmemudelid

Peatükis 3. Andmemudelid selgitame digitaalse toimiku ja teiste infosüsteemide vahelise suhtluskanali (vt punkt 3.1) ja E-TOIMIK-u andmemudeli (vt punkt 3.2).

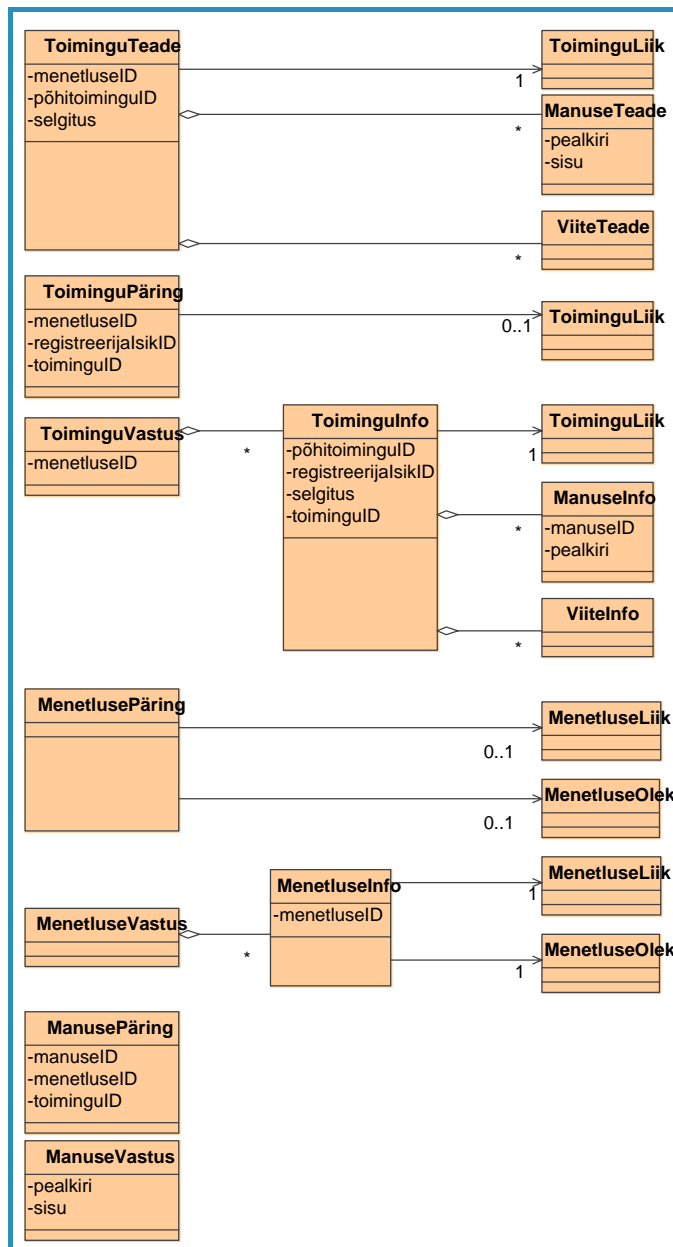
3.1 Toimingute sõnumid ja päringud

Järgnevas pakutakse välja andmemudel tsentraliseeritud kriminaal- ja väärteomenetluse süsteemiga (E-TOIMIK) suhtlemiseks. Antud hetke nägemuse kohaselt pakub E-TOIMIK teistele süsteemidele nelja teenust:

- uute toimingute registreerimine, kusjuures E-TOIMIK jälgib ise menetluse liigist, menetluse olekust, toimingu liigist, menetleja juurdepääsuõigustest jms tulenevaid reegleid ja piiranguid;
- toimingute lehitsemine;
- menetluste lehitsemine;
- manuste allalaadimine.

Järgnev diagramm illustreerib nende teenustega suhtlemisel kasutatavaid andmestruktuure.

Joonis nr. 2 Toimingute suhtluskanali andmemudel

Diagrammil toodud mõistete definitsioonid.

- ToinguTeade – menetluses tehtud toiming, mis sisaldab alati seost menetluse numbriga, põhitoimingul numbriga, toimingul liigiga ja selgitusega toimingul kohta. Toimingulaga võib olla seotud ka mõni manus või viide.
- ToinguLiik – kõik võimalikud menetluse toimingul liigid, mis on süsteemi meta-andmetes määratud (näiteks, kriminaalmenetluse alustamine, kriminaalmenetluse alustamata jätmine, kahtlustatavana kinnipidamine, kahtlustatava ülekuulamine, süüdistusakti koostamine, tagaotsitavaks kuulutamise, tabamine, kohtueelse menetluse kokkuvõte, vara arestimise taotlus/määrus, läbiotsimise taotlus, läbiotsimismäärus, kokkulepe, kriminaalmenetluse lõpetamine, menetluse uuendamine, lõpetamise tühistamine, tõkendi kohaldamine/lõpetamine, kriminaalasjade ühendamine/eraldamine).

- ManuseTeade – sisaldab manuse pealkirja ja manuse sisu. Manus on seotud alati toiminguga.
- ViiteTeade – sisaldab viidet. Viide on alati seotud toiminguga.
- ToiminguPäring – sisaldab menetluse numbrit, registreerija/isiku-ID ja toimingu numbrit. Seotud mitme ToiminguLiigiga.
- ToiminguVastus – ToiminguPäringu vastus. Sisaldab menetluse numbrit. Seotud ToiminguInfoga, ToiminguLiigiga, võibolla ManuseInfo ja ViitelInfoga.
- ToiminguInfo – sisaldab andmeid menetluses tehtud toimingu ja toiminguga seotud manuse, viite, isiku jne kohta.
- ManuseInfo – sisaldab manuse numbrit ja sisu. On alati toiminguga seotud.
- ViitelInfo – sisaldab infot viite kohta. On alati toiminguga seotud.
- MenetlusePäring – võimalik pärida menetlust selle oleku ja liigi järgi.
- MenetluseLiik – kõik võimalikud menetluse liigid, mis on süsteemi meta-andmetes määratud.
- MenetluseOlek – kõik võimalikud menetluse olekud, mis on süsteemi meta-andmetes määratud.
- MenetluseVastus – MenetlusePäringu vastus. Sisaldab menetluse numbrit. Seotud liigi ja olekuga.
- MenetlusInfo – sisaldab menetluse numbrit. Seotud menetluse liigi ja olekuga.
- ManusePäring – sisaldab manuse numbrit, menetluse numbrit ja toimingu numbrit.
- ManuseVastus - ManusePäringu vastus. Sisaldab manust.

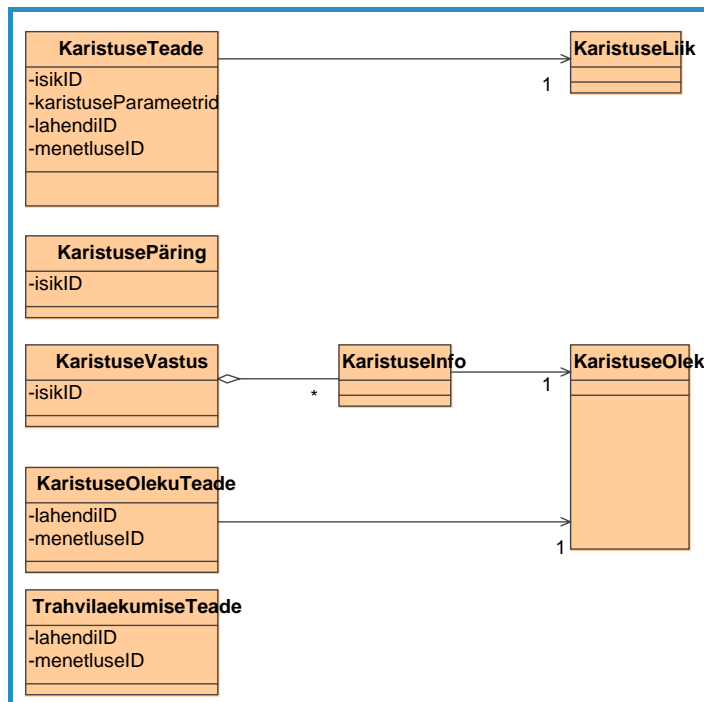
3.2 Karistuste sõnumid ja päringud

Karistuste info paremaks haldamiseks ühtlustatakse järgmiste teenuste kasutamisega seotud andmestruktuure:

- tsentraalse karistuste haldamise süsteemi (KARISTUSREGISTER) teavitamine karistuse otsusest;
- karistusinfo pärimine;
- karistuse oleku muutumisest KARISTUSREGISTRI teavitamine;
- lihtsustatud karistuse oleku muutumise teade trahvilaekumisest teavitamise näol.

Järgnev diagramm illustreerib KARISTUSREGISTER-iga suhtlemiseks vajalike andmestruktuure.

Joonis nr. 3 Karistuse ala suhtluskanali andmemudel

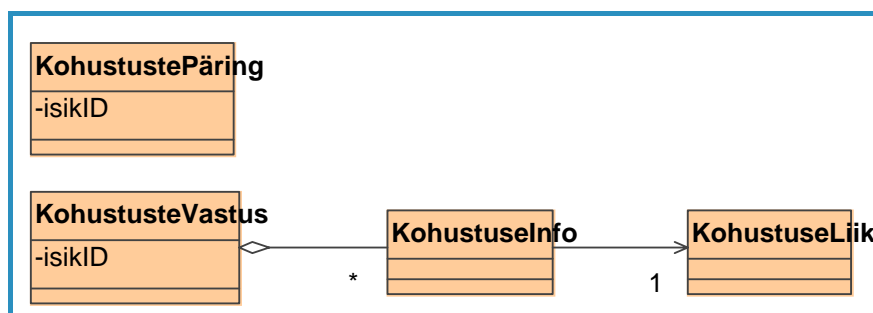
Diagrammil toodud mõistete definitsioonid:

- KaristuseTeade – sisaldab isiku-IDd, karistuse liiki ja lahendi numbrit ja menetluse numbrit.
- KaristuseLiik – kõik võimalikud karistuse liigid, mis on süsteemi metaandmetes määratud.
- KaristusePäring – isiku karistuse päring.
- KaristuseVastus – KaristusePäringu vastus. Sisaldab infot isiku karistuse ja karistuse oleku kohta.
- KaristuseInfo – info isiku karistuse ning selle oleku kohta.
- KaristuseOlek – kõik võimalikud karistuse olekud, mis on süsteemi metaandmetes määratud.
- KaristuseOlekuTeade – teade karistuse oleku kohta.
- TrahvilaekumiseTeade – info trahvi laekumise kohta.

3.3 Kohustuste päringud

Kohustuste infotele operatiivseks ligipääsuks pakuvad kohustusi haldavad süsteemid kohustuste päringu teenust. Kohustusi haldavateks süsteemideks on KARISTUSREGISTER, KHIS, VANGIS ja TÄITIS. Nende süsteemide poolt pakutava teenusega suhtlemiseks kasutatakse alljärgneval diagrammil illustreeritud andmestruktuure.

Joonis nr. 4 Kohustuste info suhtluskanali andmemudel

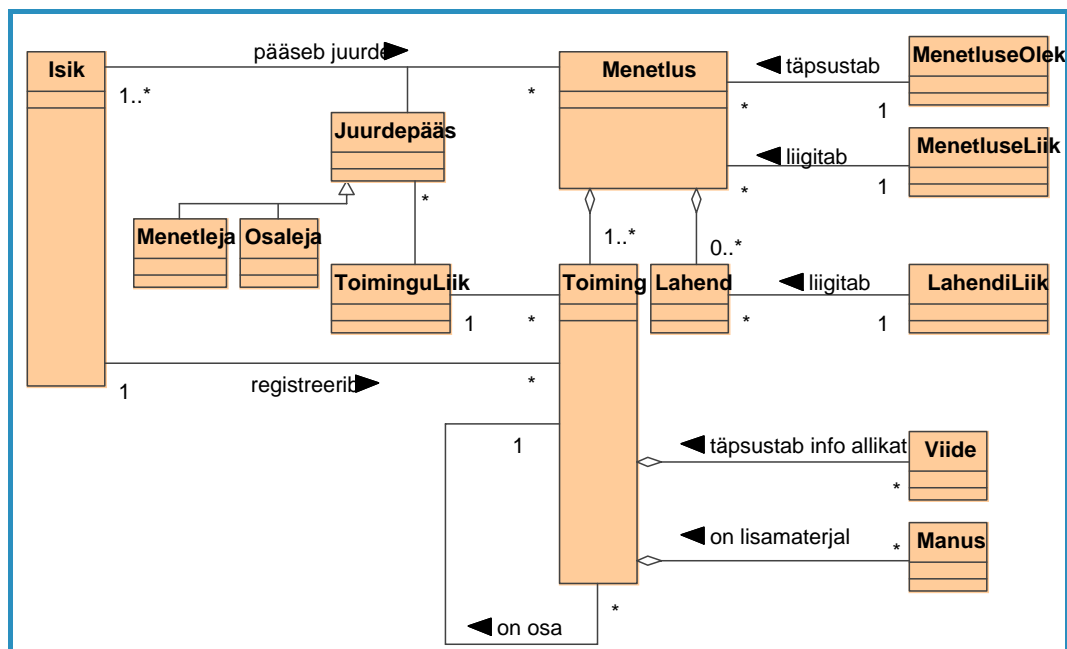
Joonisel toodud mõistete definitsioonid:

- KohustustePäring – isiku kohustuse päring.
- KohustusteVastus – KohustustePäringu vastus. Sisaldab infot isiku kohustuse kohta.
- KohustuseInfo – info isiku kohustuse kohta.
- KohustuseLiik – kõik võimalikud isiku kohustused, mis on süsteemi metaandmetes määratud.

3.4 Digitaalse toimiku andmehoidla (E-TOIMIK)

Elektrooniliste menetluse andmete tsentraliseerimiseks tuleb luua andmehoidla. Alljärgnevas on kirjeldatud esialgne andmemudel digitaalsele toimikule. Andmemudel täpsustab edasiste arendusprojektide käigus.

Joonis nr. 5 Digitaalse toimiku andmemudel

Joonisel kujutatud mõistete definitsioonid:

- Isik – isiku ID.
- Juurdepääs – menetlejad ja osalejad.

- Menetleja – asja menetleja.
- Osaleja – asjas osaleja.
- ToiminguLiik – kõik võimalikud menetluse toimingu liigid, mis on süsteemi meta-andmetes määratud.
- Menetlus – menetluse protsess.
- MenetluseOlek – kõik võimalikud menetluse olekud, mis on süsteemi meta-andmetes määratud.
- MenetluseLiik – kõik võimalikud menetluse liigid, mis on süsteemi meta-andmetes määratud.
- Toiming – seotud alati menetlusega.
- Manus – seotud alati toiminguga.
- Viide – seotud alati toiminguga.
- Lahend – seotud alati menetlusega.
- LahendiLiik – kõik võimalikud lahendi liigid, mis on süsteemi meta-andmetes määratud.

4 Infosüsteemi moodulid

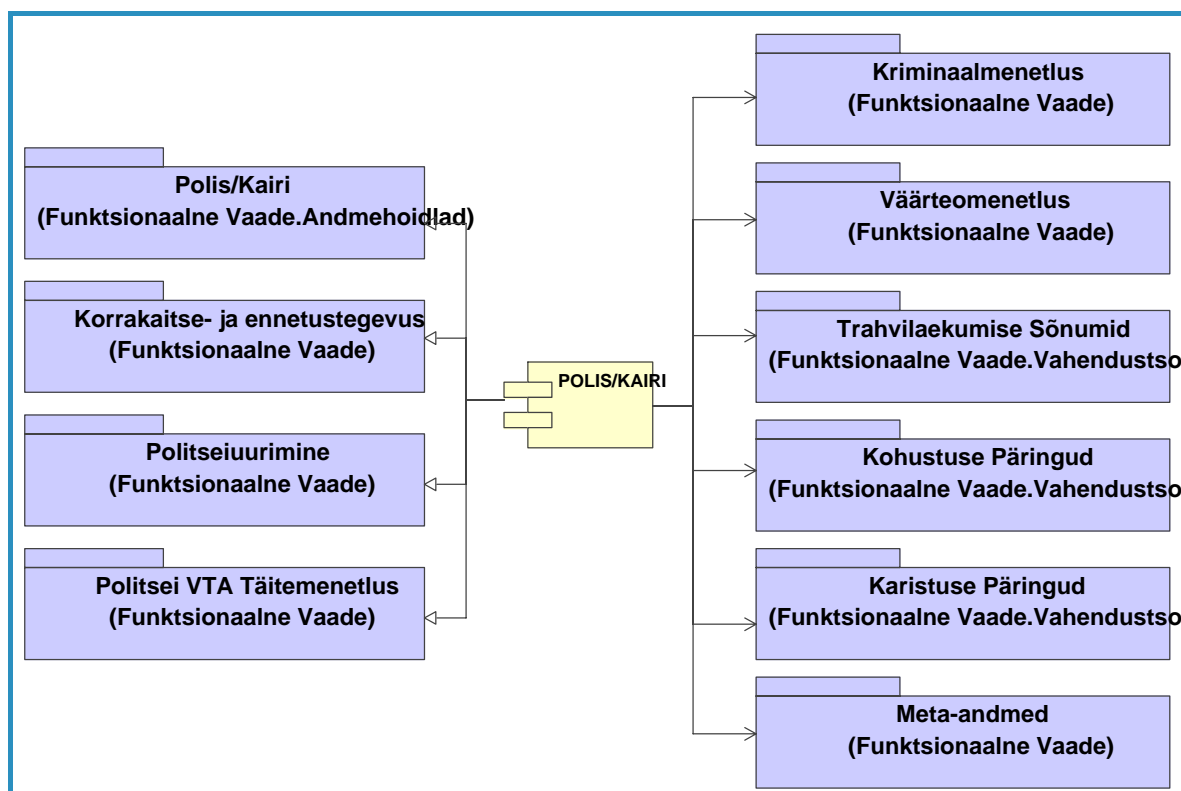
Peatükis 4. „Infosüsteemi moodulid“ kirjeldame peamiste süsteemide ja nende funktsioonide vahelised seosed, funktsionaalne kontekst (vt punkt 4.1) ja teeme kokkuvõtte infosüsteemi moodulitest, mida on vaja arendada.

4.1 Süsteemide ja funktsioonide seosed

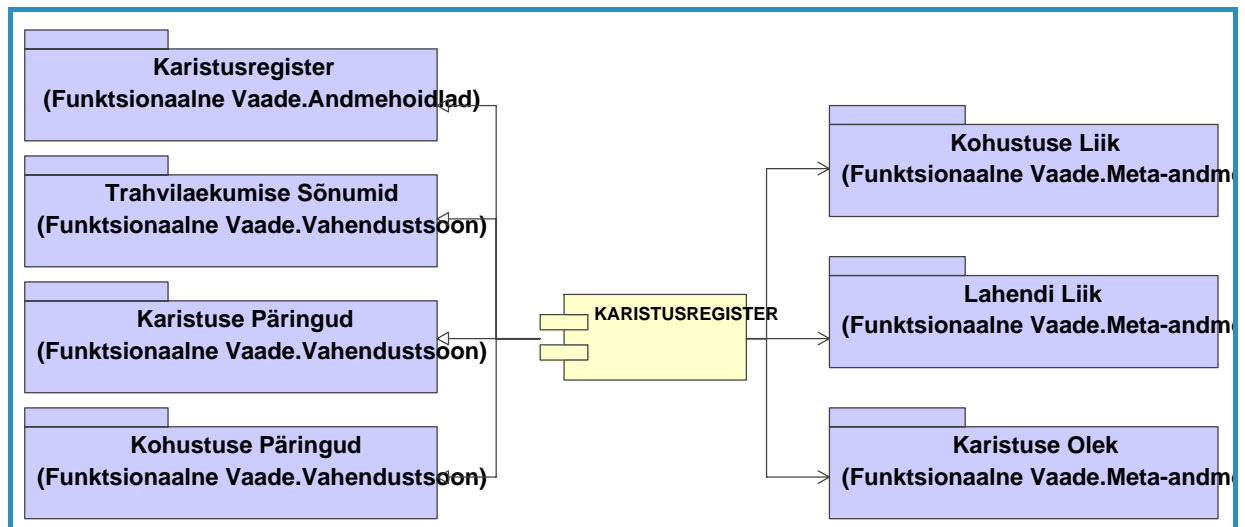
Analüüsi käigus määratletud uuenduste realiseerimiseks on vaja muuta mitmeid tarkvarasüsteeme. Muudatusi süsteemidesse viiakse sisse moodulite kaupa. Iga moodul vastab mingile konkreetsele funktsionaalsele plokile (alamsüsteemile) ja põhineb mingil konkreetsetel tehnoloogilisel muustril.

Järgnevalt toodud joonistel on kujutatud tarkvarasüsteemide ja funktsionaalsete plokide seoseid. Joonistel on kahte liiki seosed. Plokknoolega seosed näitavad funktsioone, mida konkreetne süsteem ise realiseerib (seosed joonisel alati vasakul). Kriipsnoolega seos näitab sõltuvusi teiste süsteemide funktsioonidest (joonisel alati paremal).

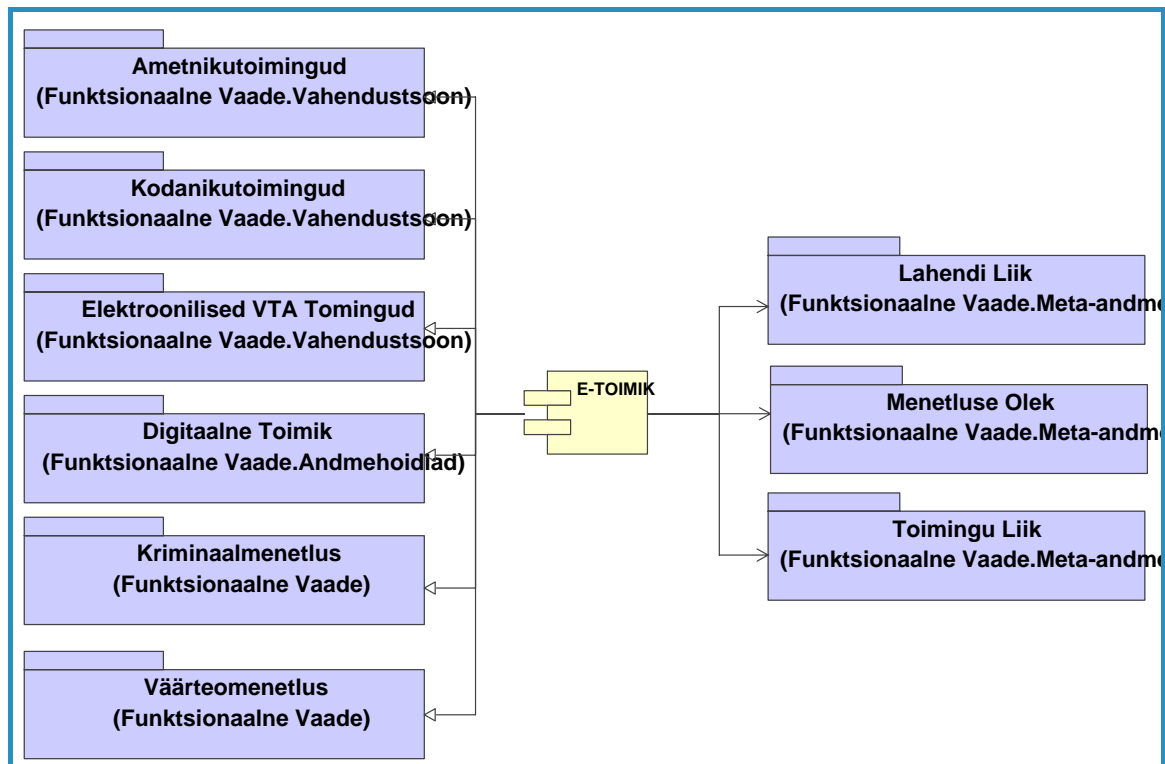
Joonis nr.6 Süsteemi POLIS/KAIRI funktsionaalne kontekst

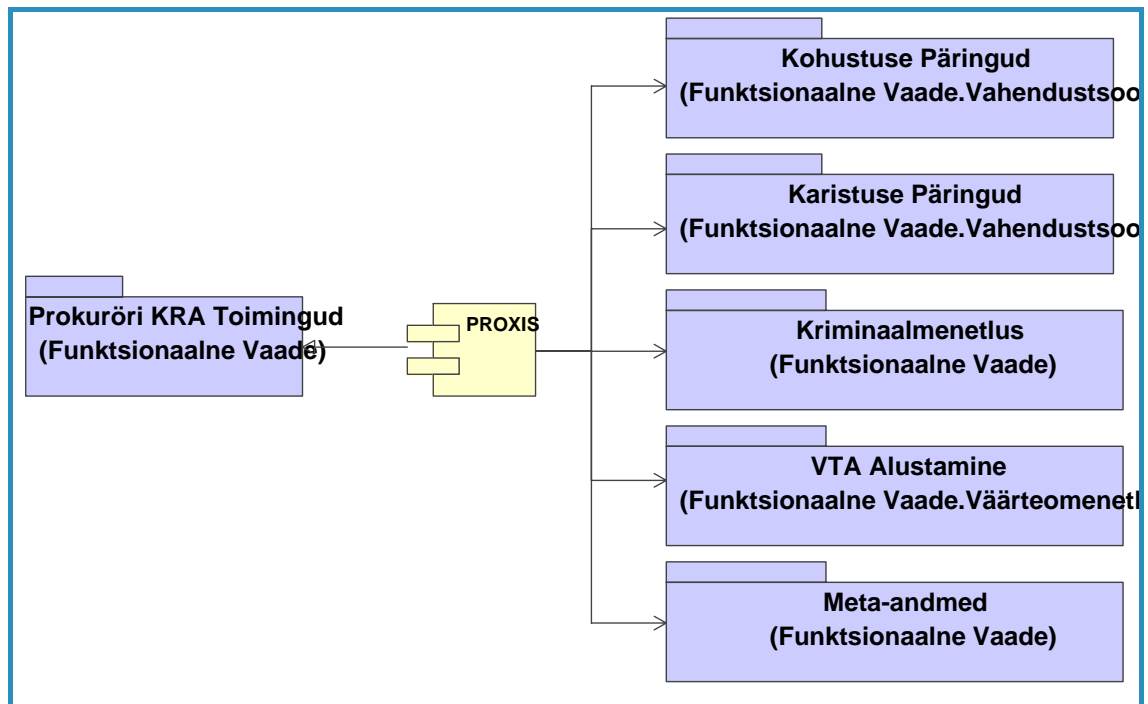
Joonis nr. 7 Süsteemi KARISTUSREGISTER funktsionaalne kontekst

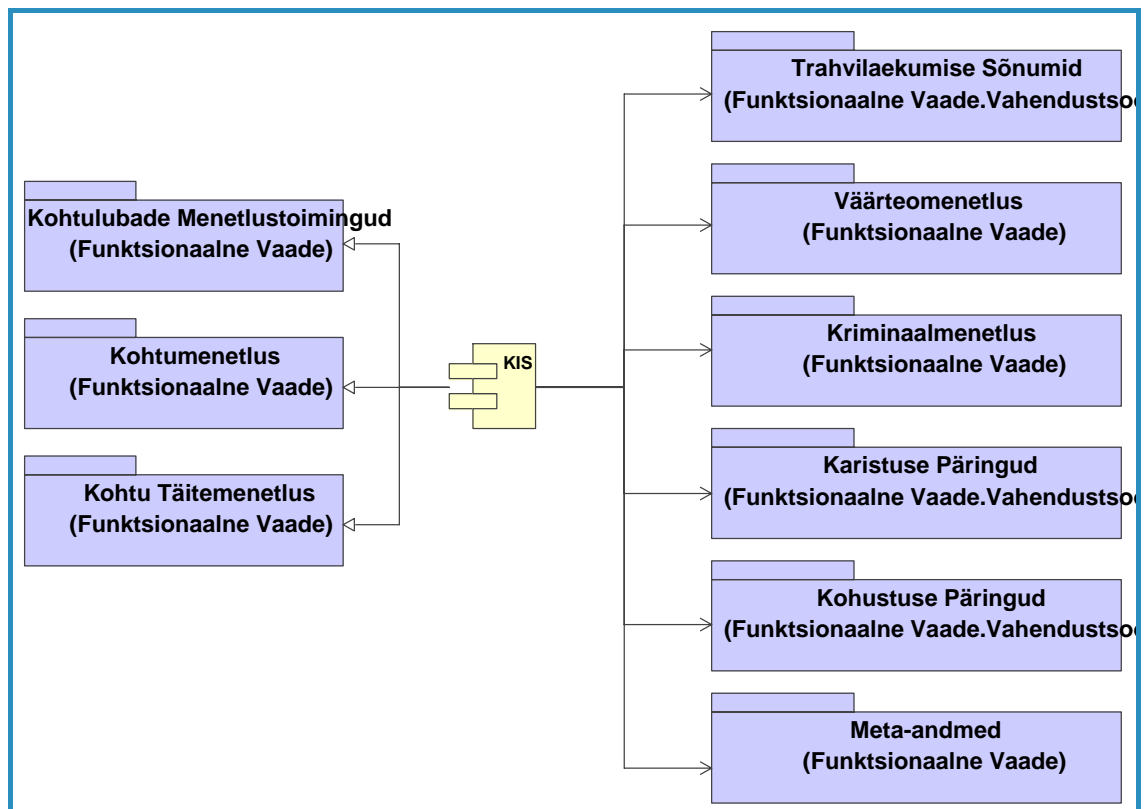
Joonis nr.8 Süsteemi E-TOIMIK funktsionaalne kontekst

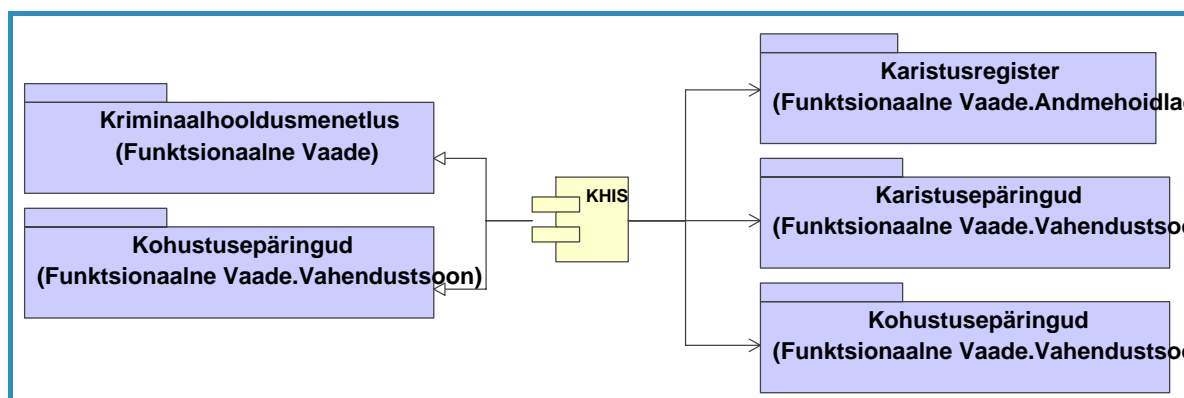
Joonis nr. 9 Süsteemi PROXIS funktsionaalne kontekst

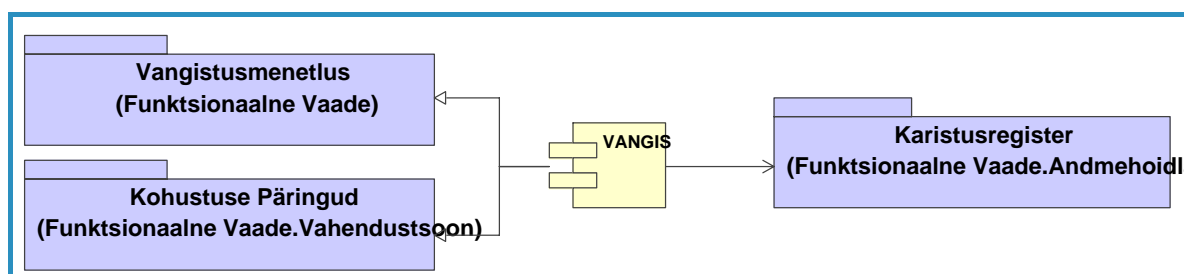
Joonis nr. 10 Süsteemi KIS funktsionaalne kontekst

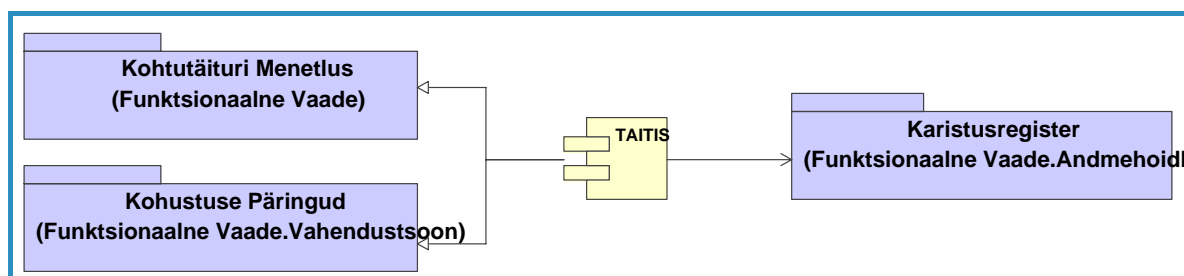
Joonis nr. 11 Süsteemi KHIS funktsionaalne kontekst

Joonis nr. 12 Süsteemi VANGIS funktsionaalne kontekst

Joonis nr.13 Süsteemi TÄITIS funktsionaalne kontekst

4.2 Infosüsteemi moodulite kokkuvõte

Järgnev tabel näitab kokkuvõtvalt, millised moodulid, mis süsteemides asuvad, kes võiks olla selle potentsiaalne arendaja ning milline on mooduli tüüp.

Tabel nr. 1 Moodulid

Moodul	Süsteem	Muudatuse laad	Arendaja	Tüüplahendus
Ametnikutoimingud	E-TOIMIK	Uus või KRMR täiendus	JustMin	veebiteenus
Kodanikutoimingud	E-TOIMIK	"	JustMin	veebiteenus

Elektroonilised toimingud	E-TOIMIK	“	JustMin	veebiteenus
Karistuse päringud	KARISTUSREGISTER	täiendus	Politseiamet / SiseMin	veebiteenus
Kohustuse päringud	KARISTUSREGISTER, KHIS	täiendus	Politseiamet / SiseMin	veebiteenus
Trahvi laekumise sõnumid	KARISTUSREGISTER	täiendus	Politseiamet / SiseMin	veebiteenus
Korrakaitse- ja ennetustegevuse toimingud	POLIS	täiendus	Politseiamet / SiseMin	integratsioon
Politsei/uurija töö korraldamine	POLIS	täiendus	Politseiamet / SiseMin	integratsioon
Politsei VTA täitemenetlus	POLIS	täiendus	Politseiamet / SiseMin	ärioloogika moodul
KRA alustamine	E-TOIMIK	Uus või KRMR täiendus	JustMin	ärioloogika moodul
KRA toimingud	E-TOIMIK	“	JustMin	ärioloogika moodul
KRA juhtimine	E-TOIMIK	“	JustMin	ärioloogika moodul
KRA lõpetamine	E-TOIMIK	“	JustMin	ärioloogika moodul
Prokuröri KRA toimingud	PROXIS	“	JustMin	ärioloogika moodul
VTA alustamine	E-TOIMIK	Uus	JustMin	ärioloogika moodul
VTA toimingud	E-TOIMIK	Uus	JustMin	ärioloogika moodul
VTA otsustamine	E-TOIMIK	Uus	JustMin	ärioloogika moodul
Kohtulubade menetlustoimingud	KIS	Uus	JustMin	ärioloogika moodul
Kohtuasja alustamine	KIS	täiendus	JustMin	ärioloogika moodul
Kohtutoimingud	KIS	“	JustMin	ärioloogika moodul
Kohtulik otsustamine	KIS	“	JustMin	ärioloogika moodul
Kohtu täitemenetlus	KIS	“	JustMin	ärioloogika moodul
Vangistusmenetlus	VANGIS	“	JustMin	ärioloogika moodul

Kriminaalhooldusmenetlus	KHIS	“	JustMin	ärioloogika moodul
Kohtutäituri menetlus	TÄITIS	“	JustMin	ärioloogika moodul
POLIS/KAIRI (andmehoidla)	POLIS	“	Politseiamet / SiseMin	Andmehoidla
Digitaalne toimik	E-TOIMIK	Uus või KRMR täiendus	JustMin	Andmehoidla
Karistusregister	KARISTUSREGISTER	täiendus	Politseiamet / SiseMin	Andmehoidla
Metaandmed (menetluse liik, menetlus olek, toimingu liik, lahendi liik, kohustuse liik, karistuse olek)	E-TOIMIK	kokkulepped osapoolte vahel		arenduseelne kokkulepe

Kokkuvõtvalt saab öelda, et antud hetke nägemuse kohaselt pakub E-TOIMIK teistele süsteemidele nelja teenust:

1. uute toimingute registreerimine;
2. toimingute lehitsemine;
3. menetluste lehitsemine;
4. manuste allalaadimine.

Kusjuures E-TOIMIK jälgib ise menetluse liigist, menetluse olekust, toimingu liigist, menetleja juurdepääsuõigustest jms tulenevaid reegleid ja piiranguid.

Kasutajale näidatakse ainult neid toiminguid/menetlusi, mille vaatamiseks ta omab piisavaid õiguseid. Piiranguteta näidatakse kriminaalasjade andmeid kriminaalasja uurijatele ja kriminaalasja järelvalveprokurörile, lisaks riigiprokuratuuri juhtivprokuröridele ja järelvalveosakonna riigiprokuröridele.

Kui kriminaalasja olek muutub, siis muutuvad ka kriminaalasja andmetele ligipääsemise tingimused.

5 E-TOIMIK

Järgmises osas (punktides 5.1 ja 5.2) selgitatakse täpsemalt analüüsis välja töötatud jagatud andmekoguga (E-TOIMIK) seotud arendus ja haldusküsimusi. Samuti täpsustatakse ka süsteemi eesmärgid ning ülesanded.

5.1 Süsteemi E-TOIMIK eesmärgid, ülesanded ja efektid

Süsteemi E-TOIMIK peamiseks eesmärgiks on ühendada Eesti Vabariigis käimasolevate ja lõpetatud väärteo- ja kriminaalmenetluste toimikud ühtsesse andmebaasi. Samuti on E-TOIMIKU eesmärgiks Võimaldada menetlejal saada väär-, kriminaal-, tsiviil- ja haldusajade efektiivseks menetlemiseks operatiivset teavet teiste menetlejate toimingute kohta. Kindlustada pidev ülevaade menetlustest ning tõhustada järelvalvet menetluste üle.

E-TOIMIK on süsteem, kus asuvad menetluste digitaalsed toimikud ning menetlusloogika. See ei ole menetlejate töökeskkond, kus täita kõiki oma tööülesandeid (näiteks uurimine, ekspertiisid jne). Oma töö spetsiifiliste ülesannete täitmiseks võiks igal organisatsioonil olla ikkagi oma süsteem, mida vastavalt vajadustele arendada.

Kokkuvõtvalt saab öelda, et E-TOIMIK-us saab teha järgmisi tegevusi:

- uute toimingute registreerimine;
- toimingute lehitsemine;
- menetluste lehitsemine;
- manuste allalaadimine.

Kusjuures E-TOIMIK jälgib ise menetluse liigist, menetluse olekust, toimingu liigist, menetleja juurdepääsuõigustest jms tulenevaid reegleid ja piiranguid.

E-TOIMIK täidab kõiki praeguse pabertoimiku ülesandeid. Lisaks nendele muudab elektroonilistele menetlusandmetele üleminek menetlusprotsessi sujuvamaks. Praeguse põhiprotsessi suureks probleemiks on erinevate osapoolte koostöö ja infovahetuse korraldamatus. Digitaalse toimiku kontseptsiooni rakendamisel on alati kõikidel menetlusosapooltel ülevaade menetluses toimunud tegevustest ning otsustest. Samuti on võimalik jälgida, mis seisus on otsuse täitmine.

Lisaks elektroonilistele menetlusandmetele (digitaalsele toimikule) üleminekule pakub analüüsimeeskond välja strateegia karistusandmete kvaliteedi parandamiseks. Mõlema lahenduse realiseerimine annab võimaluse saada vastava analüüsitarkusega väga head ülevaadet ja statistikat õiguskaitses ja sisejulgeoleku seisukohast.

Järgnevas tabelis on toodud infosüsteemi E-TOIMIK pass.

Tabel nr.2 Infosüsteemi E-TOIMIK pass

Infosüsteemi nimi	E-TOIMIK
1. Tegevuse kirjeldus	
Põhiprotsesside tugi	Kriminaal-, väärteo-, tsiviil- ja haldusasja digitaalne toimik
Tugiprotsesside tugi	E-TOIMIK toetab menetluse statistilise info kvaliteeti läbi erinevates organisatsioonides olevate andmete seostamisega
Kasutajasõbralikkus, kasutajad (arv, tüüp)	Kõik liidesed on X-tee-põhised, kasutajad pääsevad ligi läbi oma süsteemi või Ametniku- või Kodanikuportaali
2. Funktsionaalne kirjeldus	
Eesmärgid	Ühendada Eesti vabariigis käimasolevate ja lõpetatud väärteo- ja kriminaalmenetluste toimikud. Võimaldada menetlejatel saada väär-, kriminaal-, tsiviil- ja haldusasjade efektiivseks menetlemiseks operatiivset teavet teiste menetlejate toimingute kohta. Kindlustada pidev ülevaade menetlustest. Tõhustada järelvalvet menetluste üle.
Sisend	Menetlustoimingud, päringud
Väljund	Digitaalse toimiku väljavõte
Funktsioonid	Ametnikutoimingud, kodanikutoimingud, elektroonilised toimingud, kriminaalasja alustamine, kriminaalasja toimingud, kriminaalasja juhtimine, kriminaalasja lõpetamine, väärteoasja alustamine, väärteoasja toimingud, väärteoasja otsustamine, digitaalne toimik
Äriloogika	Kriminaal-, ja väärteomenetluse loogika
Liidesed	Pakub X-tee teenuseid, loogilisel tasemel pakub toimingute registreerimise ja lehitsemise teenust. Teavitab Karistusregistrit karistustest.
3. Tarkvara- ja tehniline kirjeldus	
Väljatöötamisaasta	2005-2008
Käsitatud osad (maksimaalne, minimaalne, keskmine)	Toimingute arv, toimikute arv, päringud,
Käideldavus	24X7
Töökindlus	Süsteemis asuvad andmed on õigusliku staatusega

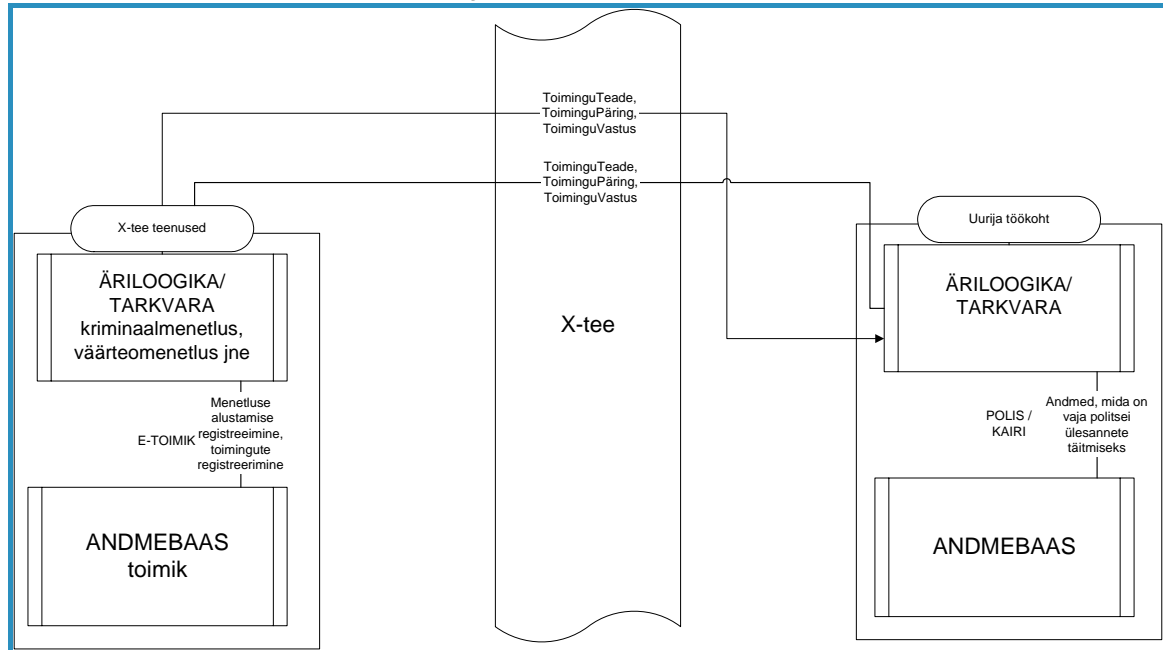
Riistvara	Esialgne kava on kasutada KRMR arendamise tehnoloogilist kogemust (KRMR pass)
Operatsioonisüsteemid	Esialgne kava on kasutada KRMR arendamise tehnoloogilist kogemust (KRMR pass)
Andmebaasi- ja/või failihaldur	Esialgne kava on kasutada KRMR arendamise tehnoloogilist kogemust (KRMR pass)
Vahetarkvara	Esialgne kava on kasutada KRMR arendamise tehnoloogilist kogemust (KRMR pass)
Seosed	X-tee teenused, mida peamiselt kasutavad PROXIS, POLIS, KIS, TÄITIS, KHIS ja VANGIS jt. Samuti kasutab E-TOIMIK X-tee teenuseid teadete edastamiseks.
Asukoht	JustMin
4. Esmased uurimisvaldkonnad (Sobivus IT strateegiaga (väline), Sobivus IT strateegiaga (sisemine), Peamised tugevad küljed, Põhiprobleemid, Uued nõuded)	Sobib Õiguskaitse valdkonna infoarhitektuuri ja tehnoloogilise suuna analüüsis koostatud kontseptuaalse arhitektuuriga.

5.2 E-TOIMIK-u liidesed teiste süsteemidega

E-TOIMIK-ul on kasutajaliidesed X-tee portaalide näol ja liidesed teiste tarkvarasüsteemidega. Tarkvarasüsteemide vahel edastatavate teadete koosseisu on selgitatud detailses arhitektuurikirjelduses. Vastavalt kontseptuaalsele nägemusele on kehtivad digitaalse toimiku andmed vaid süsteemis E-TOIMIK. Andmete digitaalsesse toimikusse jõudmise operatiivsus sõltub neid andmeid ettevalmistavate asutuste tööprotsessist, asutustevahelise koostöö kokkulepetest ja üldistest regulatiivsetest nõuetest. On selge, et näiteks politsei uurijad töötlevad oma ülesannete täitmise käigus mitmesuguse iseloomuga andmeid. Vaid osa neist andmetest on digitaalsel kujul. Käesoleva analüüsi üldistustasemel on raske täpselt fikseerida uurimisaruande digitaalsesse toimikusse lisamise hetke ja selle kaugust uurimisülesande saamise hetkest. Samuti on keeruline üldisel tasemel otsustada, kas uurimisaruanne peaks jõudma digitaalsesse toimikusse kasutaja otseste manipulatsioonide tulemusena või mingi spetsiifilise uurimistoiminguid toetava süsteemi pingutusena.

Järgmisel joonisel on kirjeldatud E-TOIMIK-u ja POLIS-e vahelised liidesed. Sama põhimõte on ka teiste süsteemide liidestamisel E-TOIMIK-uga.

Joonis nr. 14 E-TOIMIK-u liidesed POLIS-ega

Oluline on jõuda ühisele arusaamisele digitaalse toimiku definitsioonis. Vastavalt projektirühma arusaamisele on digitaalseks toimikuks konkreetse organisatsiooni valduses olevas konkreetses andmebaasis paiknevad andmed. Muudes süsteemides (ajutiselt või püsivalt) resideerivad andmed ei oma menetluse poolte jaoks õiguslikku tähendust, kuni puudub vastavatele andmetele viitav ja menetlusele avaldav mõju selgitav kanne digitaalses toimikus E-TOIMIK süsteemis.

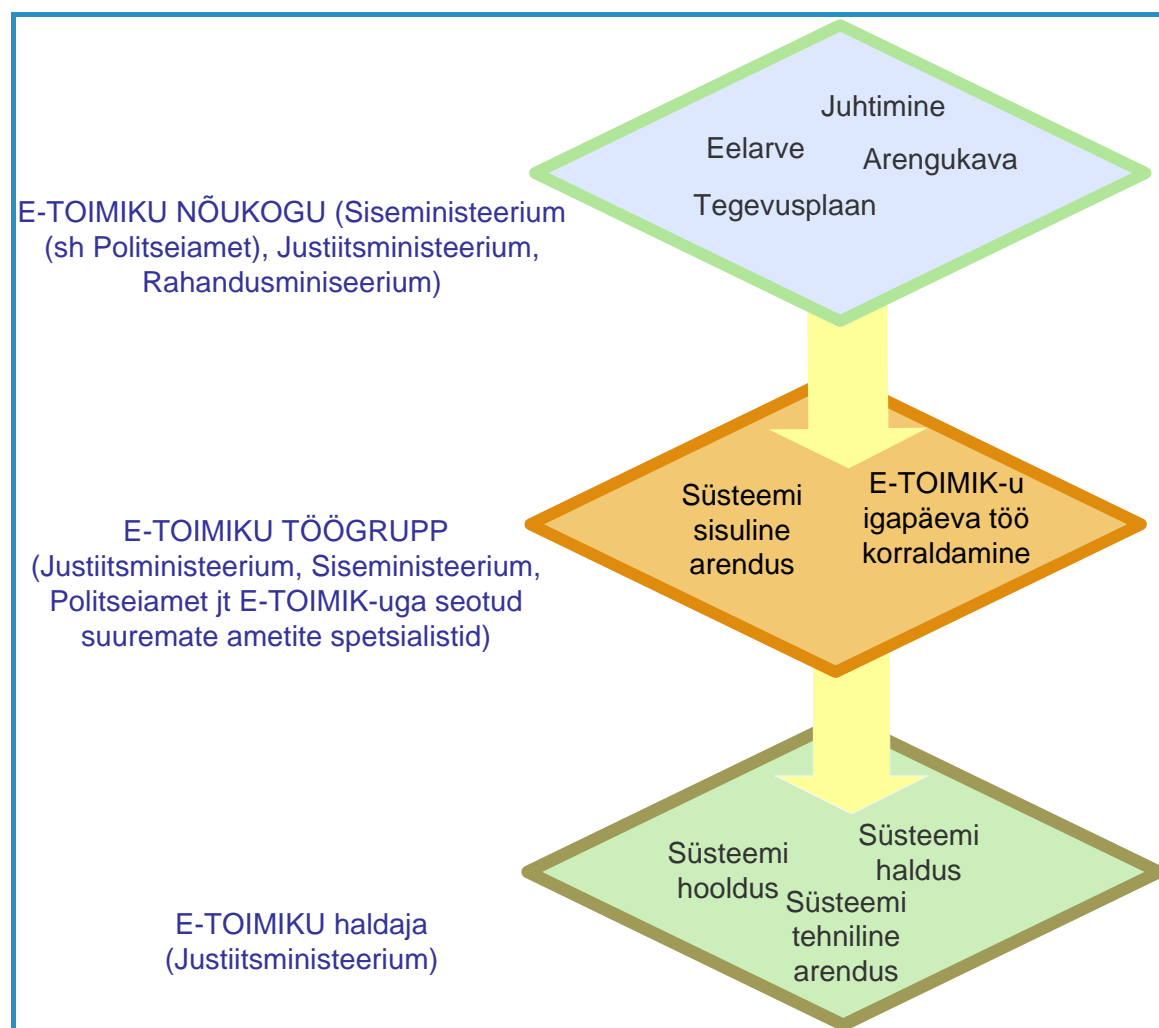
Konkreetsete süsteemide liidestamisel süsteemiga E-TOIMIK tuleb luua olukord, kus pooled saavad menetluse olekust ühtemoodi aru. Selle tagamiseks tuleb rakendada adekvaatseid tehnilisi lahendusi.

5.3 E-TOIMIK-u arendamine, haldamine ja juhtimine

Analüüsimeeskond pakub välja, et E-TOIMIK-u arendamist ja haldamist võiks juhtida E-TOIMIK-u nõukogu, kuhu kuuluvad selle valdkonna tippjuhid nii Justiitsministeeriumist, Siseministeeriumist (sh Politseiametist) kui ka Rahandusministeeriumist. Nõukogu arutab ja otsustab E-TOIMIK-uga seotud küsimusi oma pädevuse piires.

E-TOIMIK-u igapäeva töö ja sisulise arendusega (arendusülesannete püstitus ja defineerimine jne) tegeleb E-TOIMIK-u töögrupp, kuhu kuuluvad suuremate E-TOIMIK-uga seotud ametite (üksuste) spetsialistid. Järgnev joonis selgitab analüüsimeeskonna seisukohti E-TOIMIK-u juhtimise kohta.

Joonis nr. 15 E-TOIMIK-u organisatsioon

E-TOIMIK-u haldaja peaks olema üks ministeerium või selle haldusalas olev üksus, mis tegeleks nõukogu poolt kinnitatud tegevusplaanide ja eelarve ulatuses E-TOIMIK-u käivitamise, tehnilise arendamise, hooldamise ja haldamisega.

E-TOIMIK-u arendamiskulud jäävad esialgsel hinnangul vahemikku 4 -10 miljonit krooni. Süsteemi hind on arvatatud järgmiste eelduste ning mudeliga.

Hinnangus on aluseks võetud KRMR arenduskulud, mis on 2 miljonit krooni. E-TOIMIK-u kontseptsiooni järgi on E-TOIMIK-us nelja liiki menetlusi ja toimikuid, millest esimeses etapis arendatakse välja kriminaal- ja väärteomenetluse funktsionaalsus (esimese etapi projektid on kirjeldatud IV peatüki punktides 2.1-2.5), teises etapis tsiviil- ja haldusmenetlus.

Arenduskulude arvutamiseks on eelduseks võetud, et kriminaalmenetluse funktsionaalsus katab 95% ulatuses ja väärteomenetluse funktsionaalsusest. Tsviilmenetlus tuleb 100% eraldi funktsionaalsusega välja arendada. Haldusmenetlusele vajalikud funktsioonid on olemas juba teise menetluste funktsionaalsuses (kriminaal-, tsiviil- ka 5% väärteomenetluse funktsioonid). Selle mudeli täpsuseks on hinnatud 70%.

6 Kokkuvõte

Detailse arhitektuuri kirjeldamisel jõudis analüüsimeeskond veendumusele, et põhiprotsesside püstitatud nõudmised infosüsteemidele on võimalik pakutud arhitektuuri põhimõtteid järgides lahendada. Dokumendis selgitasime detailsemalt andmemudelit, infosüsteemi arhitektuuri, süsteemi moodulite struktuuri ja tellijate vahel kokkulepitud standardeid.

Selles peatükis on kirjeldatud digitaalse toimiku infosüsteemi E-TOIMIK eesmärgi ja arendamise põhimõtteid, samuti on selgitatud süsteemi haldamise ja juhtimisega seotud seisukohti.

Käesoleva projekti järgmine oluline samm on E-TOIMIK-u eesmärkide, arendamise, haldamise ja juhtimisega seotud tegevuste selgitamine ning edasiste projektide defineerimine (edasiste projektide lühikirjeldused, nende omavahelised seosed, potentsiaalsed arendajad/vastutajad ja eeldused).

Neljas peatükk: Edasiste projektide ja tegevuste kirjeldused

1 Sissejuhatus

Käesolev peatükk on õiguskaitsese infoarhitektuuri ja tehnoloogilise suuna analüüsi projekti neljanda etapi tulem. Esiolgu projektide plaani eesmärk on koondada kontseptuaalse ja detailse arhitektuurimudeli koostamisel tekkinud ideed ja tegevused, mis puudutavad ideaallahenduse suunas liikumist. See on skemaatiline ülevaade tegevustest, mis kokkuvõttes peaksid andma tulemuseks eelnevas etapis kirjeldatud arhitektuurilahenduse. Kõikide tegevuste juurde kuulub hilisem täpsem analüüs ja planeerimine. Kõiki tegevusi tuleb mõtestada üldises juriidilises ja vastavate organisatsioonide regulatiivses kontekstis. Tegevuste kirjeldamisel on silmas peetud kontseptuaalset ja detailset arhitektuuri. Eelmises etapis koostatud kontseptuaalse arhitektuuri dokumenti tuleb käsitleda selle töö lahutamatu osana.

Siinkohal toodud esialgne migratsiooniplaan põhineb käesoleva arhitektuurimudeli koostamise ajal kasutada olnud tulevikuvisionil ja strateegilistel plaanidel. Vastavalt uutele muutustele vaadeldavate organisatsioonide keskkonnas ja organisatsioonides enestes tuleb tegelikke plaane korrigeerida. Tulevase ideaallahenduse põhjal koostatud plaani eripäraks on ka see, et see ei pruugi tegelikkuses täies ulatuses rakendada organisatsiooniliste ressurssidega seotud asjaoludel.

Järgmiste tegevuste planeerimisel on esimeseks sammuks kinnitada digitaalse toimiku kontseptsioon ning luua vastav nõukogu edasiste tegevuste koordineerimiseks seoses E-TOIMIK-u realiseerimisega ning teha igale moodulile detailne analüüs ja disain. Seejärel võib asuda peatükis loetletud projektide käivitamise juurde. Esimene etapp on digitaalse toimiku käivitamine kriminaalmenetluses. Sellele järgnevaid etappe migratsiooniplaanis on võimalik teostada ka teistsuguses järjestuses. Selline järjekord on projektirühma esialgne hinnang, kuidas seda kõige kasulikumalt teha.

Süsteemi E-TOIMIK arendamiskulud ja -kasud on üldiselt kirjeldatud eelmises peatükis.

2 Esialgne migratsiooniplaan

Allpool on toodud peamised tegevused ning viited probleemidele, mida toodud tegevused lahendavad, samuti strateegilistest dokumentidest tuvastatud arengusuundadele. Loetletud probleemid ja suunad on täpsemalt kirjeldatud esimeses peatükis.

2.1 Projekt 1 - Digitaalse toimiku käivitamine kriminaalmenetluses.

Projekt 1 on suunatud järgmiste strateegiliste nõuete lahendamiseks:

- POLIS-e ja KRMR vastastikune suhtlus, dokumentide edastamise võimalus (Politseiameti strateegia 2004-2006).
- Tagasiside menetleja tööst ja statistika (Politseivaldkonna prioriteetsed arengusuunad aastani 2006) – hindamaks Politsei töö tulemuslikkust.
- Digitaalne toimik (Riikliku kriminaalmenetlusregistri infosüsteemi arenduse kontseptsioon) – täisdigitaalne toimikuhaldus.
- Politsei ja prokuratuuri hea koostöö (Riikliku kriminaalmenetlusregistri infosüsteemi arenduse kontseptsioon) – KRMR ja POLIS vahetavad operatiivselt infot menetluse kohta.
- Sujuv kohtupidamine (Justiitsministeeriumi arengukava) – luuakse kohtute infosüsteem (KIS), mis on seotud KRMR, KRMR edastab süüdistusmaterjalid KIS-ile ning KIS edastab kohtumäärused KRMR.
- Tagasiside Politsei tööle, statistika (Siseministeeriumi 2004 aasta strateegilised eesmärgid) – Politsei töö tulemuslikkuse analüüs, sisejulgeoleku analüüs.

Suunatud järgmiste praeguste kitsaskohtade parandamiseks ja riskide maandamiseks:

- POLIS-e ja KRMR vaheline suhtlus – info POLIS-est jõuab KRMR sageli vigadega ja info KRMR-st POLIS-sse tagasi ei jõua, sama probleem on tegelikult ka KOLA ja POLIS-e vahel; olemasolev liides ei võimalda POLIS-es olevaid andmeid KRMR-i reegleid/nõudmisi jälgides viimasesse kanda. Andmeid tõmmatakse KRMR poolt. Kuna andmestik ja reeglid on kahes infosüsteemis erinevad, esineb vigu (andmed ei jõua KRMR-i).
- Dokumentide ja muude failide saatmine POLIS-e kaudu KRMR on hetkel võimatu (võimalik alates 17.01.2005), mis tingib olukorra, kus teatud osa toimikust on paberil või mõnel muul kujul ning teatud osa infot liigub infosüsteemide kaudu;

Üleminekuks vajalikud tegevused:

- Süsteemi E-TOIMIK valmistamine.
- Süsteemi PROXIS valmistamine.

- Kriminaalmenetluse muutmine süsteemis POLIS nii, et menetluse toimingud registreeritakse E-TOIMIK süsteemis.
- Süsteemi KIS muutmine nii, et kohtumenetlus saaks põhineda digitaalsel toimikul süsteemis E-TOIMIK, rakendatakse süsteemi E-TOIMIK menetlusloogikat ja kohtulahendid registreeritaks samuti digitaalsesse toimikusse.

2.2 Projekt 2 - Täitemenetluse oleku edastamine Karistusregistrisse

Projekt 2 on suunatud järgmiste strateegiliste nõuete lahendamiseks:

- Tagasiside menetleja tööst ja statistika (Politseivaldkonna prioriteetsed arengusuunad aastani 2006) – hindamaks Politsei töö tulemuslikkust.
- Info Karistusregistrisse teistest infosüsteemidest liideste kaudu (Politseivaldkonna prioriteetsed arengusuunad aastani 2006).

Suunatud järgmiste praeguste kitsaskohtade parandamiseks ja riskide maandamiseks:

- Täitemenetlusest puudub nii prokuröri kui ka uurijal ülevaade (nt trahvide asendamine arestiga, kaebemenetluse alustamine kohtus jne).

Üleminekuks vajalikud tegevused:

- Täiendada süsteemi VANGIS sellise funktsionaalsusega, et see annaks välja karistuse oleku teateid ja operatiivset kohustusinfot.
- Täiendada süsteemi KHIS sellise funktsionaalsusega, et see annaks välja karistuse oleku teateid ja operatiivset kohustusinfot.
- Täiendada süsteemi TÄITIS sellise funktsionaalsusega, et see annaks välja karistuse oleku teateid ja operatiivset kohustusinfot.

2.3 Projekt 3 - Väärteomenetluste toomine digitaalsesse toimikusse

Projekt 3 on suunatud järgnevate strateegiliste nõuete lahendamiseks:

- Info Karistusregistrisse teistest infosüsteemidest liideste kaudu (Politseivaldkonna prioriteetsed arengusuunad aastani 2006).

Kuna kriminaalmenetlus ja väärteomenetlus on oma ülesehituselt sarnased, siis on põhjendatud sama infosüsteemi funktsionaalsuse kasutamine. Politsei, kui peamine väärteomenetleja, peaks üle minema E-TOIMIK-u süsteemile esimesena.

Üleminekuks vajalikud tegevused:

- Süsteemi E-TOIMIK täiendamine väärteomenetluse funktsioonidega.
- Väärteomenetluse funktsioonide ümberehitamine POLIS süsteemis nii, et väärteomenetluse toimingud registreeritakse E-TOIMIK süsteemis.

- KIS-i muutmine selliselt, et süsteem hakkaks arvestama muudatustega väärtemenetluses (digitaalne väärtetoasja toimik)

2.4 Projekt 4 - Karistuste ja kohustuste päringu funktsioonide välja arendamine

Projekt 4 on suunatud järgnevate strateegiliste nõuete lahendamiseks:

- Info Karistusregistrisse teistest infosüsteemidest liideste kaudu (Politseivaldkonna prioriteetsed arengusuunad aastani 2006).

Suunatud järgnevate praeguste kitsaskohtade parandamiseks ja riskide maandamiseks:

- Kohtuotsused sisestatakse käsitsi Karistusregistrisse.

Üleminekuks vajalikud tegevused:

- Süsteem E-TOIMIK hakkab edastama teateid uutest karistusotsustest süsteemi KARISTUSREGISTER, trahvilaekumiste üle arvestust pidavad süsteemid peavad edastama süsteemile KARISTUSREGISTER trahvilaekumisteateid ning KARISTUSREGISTER hakkab toetama kokkulepitud karistus- ja kohustusinfo päringuid.

2.5 Projekt 5 - X-tee portaalide vastavate teenuste üleviimine E-TOIMIK andmekogule ja muude menetlejate liitmine digitaalse toimikuga

Eesmärk on luua võimalused osalemiseks digitaalsel toimikul põhinevas protsessis osapooltele, kellel seda eelnevate projektide käigus ei tekkinud (näiteks, EMTA, KAPO) ja ulatuses, mida eelnevate projektide käigus ei arendatud (tsiviil- ja heldusmenetlus).

Üleminekuks vajalikud tegevused:

- Ametnikuportaali funktsioonid;
- Kodanikuportaali funktsioonid;
- Elektroonilised liidesed – X-tee teenuste spetsifikatsioon;
- Tsiviil- ja haldusmenetluse funktsioonid.

3 Kokkuvõte

Projekti käigus koostatud infosüsteemi arhitektuurile ülemineku suurimad pingutused on seotavad digitaalse toimiku käivitamisega. Selleks tuleb täiustada samaaegselt mitme organisatsiooni tööprotsesse, arendada infosüsteemide kasutamiseks vajalikke oskusi ja tagada tarkvara- ning riistvarasüsteemide kasutatavus ning käideldavus. Ülejäänud soovitatud muutused liigituvad suuremal või vähemal määral evolutsiooniliste täienduste all. Karistusinfo on olnud juba mõnda aega tsentraalselt kättesaadav ja vastavat süsteemi täiustatakse koos uute võimaluste tekkimisega. Koos digitaalse toimiku loomisega saab hüppeliselt parendada karistusinfo kvaliteeti, kuna erinevate menetluste lahendid muutuvad kergemini kättesaadavaks.

Digitaalne toimik mõjutab kogu õiguskaitse valdkonda kahes mõõtnes. Esiteks paraneb oluliselt informatsiooni vahetamise kiirus menetlusprotsessi osapoolte vahel. Sidetehnoloogiate muutumine on ajalooliselt tinginud alati suuri muutusi neid kasutavates süsteemides (siin ühiskonna või organisatsiooni tähenduses). Teise suure muutusena tekib operatiivne ülevaade kõigist menetluses olevatest asjadest. Õiguskaitse põhitegevuses ja kõrvaltegevustes osalevate ressursside rakendamine saab põhinema operatiivsematel lähteandmetel.

Õiguskaitse valdkonna jaoks on kokkuvõttes tegemist oluliste muutustega. Kindlasti ületavad need muutused kordades vaadeldud infotehnoloogilisi investeeringuid, ükskõik millist mõistlikku meetrikat rakendada.

Järgmiste tegevuste planeerimisel on esimeseks sammuks kinnitada digitaalse toimiku kontseptsioon ning luua vastav nõukogu edasiste tegevuste koordineerimiseks seoses E-TOIMIK-u realiseerimisega ning teha igale moodulile detailne analüüs ja disain. Seejärel võib asuda peatükis loetletud projektide käivitamise juurde.

IV OSA – LISAD

Lisa nr 1 – läbiviidud intervjuude loetelu ja ajakava, toimunud töökoosolekute loetelu

Tabel nr. 1

Kuupäev	Intervjueeritav	Teema	Märkused (lühikokkuvõtte intervjuu, koosoleku, arutelu sisust)
20. oktoober 2004. a.	Töökoosolek (projekti juhtgrupp)	Projekti definitsioon	Projekti eesmärkide ja ulatuse arutelu.
25.oktoober 2004. a.	Töökoosolek (projekti juhtgrupp)	Projekti plaan	Otsustati, et analüüsitakse õiguskaitse valdkonda läbi nende põhiprotsesside – korrakaitse- ja ennetustegevus, väärteo- ja kriminaalmenetlus.
25. oktoober 2004. a.	Raul Savimaa, Kai Jääger, Andrus Voolaine	Politseiameti IT intervjuu	Intervjuu teemad on loetletud allpool
26. oktoober 2004. a.	Riivo Pilvik, Marko Lehes, Mehis Sihvart	Justiitsministeeriumi IT intervjuu	Intervjuu teemad on loetletud allpool
27. oktoober 2004. a.	Heimar Steinpilm, Agu Leinfeld, Edgar Reindla, Toomas Adson, Illo Talur,	Siseministeeriumi IT intervjuu	Intervjuu teemad on loetletud allpool
28. oktoober 2004. a.	Margus Kurm, Margus Sarapuu	Justiitsministeeriumi põhiprotsesside ja –tegevusala intervjuu	Intervjuu teemad on loetletud allpool
28. oktoober 2004. a.	Hannes Kont	Siseministeeriumi põhiprotsesside ja –tegevusala intervjuu	
1. november 2004.a.	Politseiameti esindajad	Tagasiside IT intervjuudest	
3. november 2004. a.	Priit Männik, Marilis Sepp, Kalle Järvekülg, Vallo Pensa, Andrus Padar, Pille Vennikas	Politseiameti põhiprotsesside ja –tegevusala intervjuu	
4. november 2004. a.	Töökoosolek (projekti juhtgrupp)	Hetkeolukorra analüüs tööversioon	
8. november 2004. a.	Dilaila Nahkur-Tammiksaar	Prokuröri töö	
8. november 2004. a.	Kalle Järvekülg	Uurija töö	
15. november 2004. a.	Töökoosolek (projekti juhtgrupp)	Hetkeolukorra analüüs	
22. november 2004. a.	Töökoosolek (projekti juhtgrupp)	Hetkeolukorra analüüsi lõplik variant, tulevane arhitektuur	
I etapi lõpp			
23. november 2004. a.	Justiitsministeeriumi esindajad	Kontseptuaalne arhitektuur tööversioon	
26. november 2004. a.	Politseiameti esindajad	Kontseptuaalne arhitektuuri tööversioon	
1.detsember 2004. a.	Töökoosolek (projekti juhtgrupp)	Kontseptuaalne arhitektuuri tööversioon	
8. detsember 2004. a.	Töökoosolek (projekti juhtgrupp)	Kontseptuaalne arhitektuur	
13. detsember 2004. a.	Justiitsministeeriumi esindajad	Kontseptuaalne arhitektuur	
16. detsember 2004. a.	Politseiameti esindajad	Politsei ametlik kiri	

22. detsember 2004. a.	Töökoosolek (projekti juhtgrupp)	Politsei ametlik kiri
23. detsember 2004. a.	Kai Jääger	Hetkeolukorra analüüsi parandused
11. jaanuar 2005. a.	Marko Lehes, Mehis Sihvart	Detailne arhitektuur
1. veebruar 2005. a.	Projekti juhtrühma koosolek	Arhitektuuri vastuvõtmine, edasised plaanid
11. veebruar 2005. a.	Projekti juhtrühma koosolek	Tagasiside lõppraportile
Veebruar 2005. a.	Projekti juhtrühm ja juhtkond	Projekti tulemuste esitlus juhtkonnale

Intervjuude teemad:

IT intervjuu teemad

- i. Olemasolevad rakendused, riistvara, andmehulgad, võrguvara, baastarkvara ning nende seos põhitegevusprotsessidega.
- ii. Juba tehtud otsused kasutatavate platvormide ja rakenduste, nende väljavahetamise või säilitamise osas.
- iii. Senine tava IT korraldamisel, selle põhjused. Peamiste kitsaskohtade väljatoomine näiteks töövahendite, töötajate oskuste ja arvu piisavuse analüüsi tulemusena.
- iv. IT teenustasemetete ülevaatus.

Põhiprotsesside ja –tegevusala intervjuu teemad

- i. Määratleda organisatsiooni poolt üleantavate strateegilise tasandi dokumentide põhjal konkreetsed planeeritud sammud ning analüüsida nende seost IT valdkonnaga.
- ii. Määratleda IT valdkonnale püstitatud ülesanded.

Lisa nr 2 – loetelu PwC-le edastatud dokumentidest

Hetkeolukorra analüüsiga seonduvalt esitati meile järgnev dokumentatsioon:

1. Karistusseadustik ja selle rakendusseadus
2. Kriminaalmenetluse seadustik ja selle rakendusseadus
3. Infosüsteemide andmevahetuskihi rakendamine (Vabariigi Valitsuse 19. detsembri 2003. a. määrus nr 331)
4. Karistusregistri seadus
5. Justiitsministeeriumi, Siseministeeriumi ja Politseiameti struktuur ja arengukava
6. Justiitsministeeriumi, Siseministeeriumi ja Politseiameti IT organisatsioon
7. Politseiseadus
8. Prokuratuuri seadus
9. Kohtute seadus
10. Analysis of the needs of the Criminal Procedures Information System (ASTEC Global Consultancy, 2004) (JM)
11. Elektroonilise kriminaalmenetluse arenduse kontseptsioon (JM)
12. Kriminaalmenetluse registri nõuete loetelu, andmemudelid jne. (JM)
13. Infopoliitika põhialused aastateks 2004-2006
14. Infopoliitika tegevuskava 2005
15. Osapoolte põhiprotsesside olemasolevad kirjeldused ja loetelud (JM, SM, PA)
16. National Action Plan, Integration of SIS in Estonia (Siseministeerium 2003)
17. SIRENE – Estonia (Twinning project 2003)
18. Politseiameti infotehnoloogiavaldkonna arendamise ja koordineerimise juhend
19. POLIS andmekogu pidamise kord (PA)
20. Andmeturbe korraldamise organisatsioonilised põhimõtted Eesti Politseis
21. Politsei IT komisjoni ja infosüsteemi POLIS arenduse töörühma 23. septembri ühisnõupidamise ettepanekud POLIS infosüsteemi edasise arenduse küsimustes.
22. Politsei kriminaalpreveniivtöö juhend (PA)
23. Õiguskaitse infosüsteemide IT alase koostöö leping (PA, JM)
24. Infotehnoloogiavaldkonna arendamise ja koordineerimise juhend (PA)
25. Politseiameti infotehnoloogiaalaste eriolukordade lahendamise kord (PA)
26. Arvutite ja arvutivõrgu kasutamise kord ning andmekogude üldised reeglid (PA)
27. Justiitsministeeriumi Registrikeskuse põhimäärus
28. Patrullteenistuse määrus (PA)
29. Liiklusjärelvalve määrustik (PA)
30. Konstaabliteenistuse juhend (PA)

31. Siseministeriumi 2004. a. strateegilised eesmärgid
32. Riikliku kriminaalmenetlusregistri infosüsteemi arenduse kontseptsioon (JM)
33. Arestimaja tööjuhend (PA)
34. Konvoitegevuse juhend (PA)
35. Kriminaalkünoloogia korraldamine (PA)
36. Õigusvastase teo toime pannud ja abi vajavate laste kohtlemise juhend (PA)
37. Politsei infosüsteemide, andmebaaside ja registrite loetelu ja lühikirjeldus
38. Justiitsministeriumi viirusetõrje standard
39. Justiitsministeriumi kohtvõrgu standard
40. Justiitsministeriumi laivõrgu standard
41. Justiitsministeriumi töökoha standard
42. KIS lähteülesanne (JM)
43. Politseivaldkonna prioriteetsed arengusuunad aastani 2006
44. Politsei tegevust reguleerivate õigusaktide loetelu
45. Politsei põhitööprotsesside profiilid
46. Karistusregistri pidamise kord ja registrikaardi vormi kinnitus
47. Jälitustegevuse seadus

Lisa nr 3 – Andmeobjektide liigitus äriloogikast lähtudes

Andmeklassid	Andmeobjektid
Isikuandmed (füüsilised ja juriidilised isikud)	<ul style="list-style-type: none"> Põhiandmed Bioloogilised andmed (ainult füüs) Varaandmed Asukoha/Elukoha-andmed Tegevusandmed Kriminogeense keskkonna andmed Seosed objektidega (varad) Tervise andmed (ainult füüs) Seosed menetlusandmetega Seosed karistusandmetega Seosed isikutega Seosed sündmustega
Praegune tegevus, töötü, töötab, õpib jne. Valdkond, milles tegutseb (nt meelelahutus, toitlustus jne)	
Objektandmed (nt aadress, ese, transpordivahend, relv, dokument jne)	<ul style="list-style-type: none"> Põhiandmed Seosed sündmustega Seosed menetlusandmetega Seosed isikutega Seosed objektidega
Sündmuse andmed – kõik sündmused (sh taustinfo)	<ul style="list-style-type: none"> Põhiandmed (sündmus – mis, millal, kuidas juhtus) Seosed menetlusandmetega Seosed isikutega Seosed sündmustega Seosed objektidega
Menetlusandmed	<ul style="list-style-type: none"> Põhiandmed (kes, millal, mis nr) Protokollid Otsused Määrused Aktid Määrused Seosed isikutega Seosed karistusandmetega Seosed objektidega Seosed sündmustega

Karistusandmed

Põhiandmed (millal, mis karistus)
Seosed menetlusandmetega
Seosed täitemenetlusandmetega
Seosed isikutega
Seosed sündmustega
Seosed objektidega

Täitemenetlusandmed

Põhiandmed
Seosed isikutega
Seosed menetlusandmetega
Seosed karistusandmetega

Juhtimisinfo

Ressursi info
Aruandlusinfo

Lisa nr 4 – Infosüsteemi passi näidis

Infosüsteemi nimi

1. Tegevuse kirjeldus

Põhiprotsesside tugi

Tugiotsesside tugi

Kasutajasõbralikkus, kasutajad (arv, tüüp)

2. Funktsionaalne kirjeldus

Eesmärgid

Liigitus (kriitiline, tähtis, kasulik)

Sisend

Väljund

Funktsioonid

Äriloogika

Liidesed

3. Tarkvara- ja tehniline kirjeldus

Väljatöötamisaasta

Käsitatud osad (maksimaalne, minimaalne, keskmine)

Käideldavus

Töökindlus

Riistvara

Operatsioonisüsteemid

Andmebaasi- ja/või failihaldur

Vahetarkvara

Seosed

Asukoht

4. Esmased uurimisvaldkonnad

Sobivus IT strateegiaga (väline)

Sobivus IT strateegiaga (sisemine)

Peamised tugevad küljed

Põhiprobleemid

Uued nõuded

Lisa nr 6 Dokumendis kasutatud UML sümbolid

	<u>Anchor to Note</u>	Attach a note to a symbol.
	<u>Class</u>	A descriptor for a set of objects with similar structures, behaviors, and relationships.
	<u>Interface</u>	The description of a visible behavior of a class, a component or a package. Interface with the suppressed attributes and operations.
	<u>Package</u>	A group of classes and other model elements.
	<u>Subsystem</u>	A subsystem is treated as an abstract single unit and groups model elements by representing the behavioral unit in a physical system.
	<u>Model</u>	An abstraction of a physical system from a particular point of view. A model contains a hierarchy of packages/subsystems and other model elements that describe the system.
	<u>Realize</u>	A relationship between a specification and its implementation.
	<u>Realization</u>	A relationship between an interface and implementation class.
	<u>Dependency</u>	Indicates a semantic relationship between two or more model elements. It relates model elements themselves and does not require a set of instances for its meaning.
	<u>Abstraction</u>	An abstraction is a dependency relationship that relates two elements or sets of elements that represent the same concept at different levels of abstraction or from different viewpoints.
	<u>Usage</u>	A usage is a relationship in which one element requires another element (or set of elements) for its full implementation or operation.
	<u>Binding Dependency</u>	A binding is a relationship between a template and a model element generated from the template.
	<u>Permission</u>	Permission is a kind of dependency. It grants a model element permission to access elements in another namespace.
	<u>Generalization</u>	A relationship between a more general and a more specific element.
	<u>Association</u>	A connection among classes, which means that there is also a connection among objects of those classes.
	<u>Aggregation</u>	An aggregation is an association that represents a whole-part relationship.
	<u>Composition</u>	A composition is a form of aggregation with stronger ownership and coincident lifetime of part with the whole.
	<u>Link Attribute</u>	Visual tie between parts of association class - association part and class part.
	<u>N-ary Association</u>	An association among two or more classes (a single class may appear more than once).
	<u>Collaboration</u>	A collaboration describes how an operation or a classifier, like a use case, is realized by a set of classifiers and associations used in a specific way.
	<u>Separator</u>	The line for separating one diagram part from another.

Lisa nr 7 Mõistete ja lühendite selgitused

Analüüsimeeskond	projektimeeskond - PwC ja tellija esindajad
Andmeobjekt	vaata andmeolem
Andmeolem	info, mida talletatakse vaadeldavates süsteemides
Digitaalne toimik	Osapoolte ühiskasutuses olev menetlustoimingute ja materjalide kogum, mis esineb ainult elektroonilisel kujul,
EKEB	Eesti Kohtuarstlik Ekspertiisibüroo
EMTA	Eesti Maksu- ja Tolliamet
E-TOIMIK	Süsteem, mille abil realiseeritakse digitaalset toimikut
Justmin	Justiitsministeerium
KAPO	Kaitsepolitsei
Kasutajalugu	Kirjeldab rolli suhtlust süsteemiga, täidab konkreetset eesmärki, annab rollile konkreetse tulemuse. On stsenaariumite kogu. Kasutajalood aitavad määrata süsteemi funktsioone.
KEKK	Kohtuekspertiisi- ja kriminalistikakeskus
KHIS	Kriminaalhooldajate infosüsteem
KIS	Kohtute infosüsteem
KOLA	Kohtu lahendite infosüsteem
KR	Kriminaaltegu
KRA	Kriminaalasi
KRMR	Kriminaalmenetlusregister
MUK	Maksupettuste uurimise keskus
PA	Politseiamet
Peegeldatud andmekogu	Kõikides peegeldatud süsteemides on korruga samad andmed, andmete koosseis hoitakse igas süsteemis sama
POLIS	Politsei infosüsteem
PVA	Piirivalveamet
Päring	Palve väljastada teatud infot adressaat süsteemist
SiseMin	Siseministeerium
Sõnum	Käsk või teade teisele süsteemile, sõnumi töötlemise tulemusel andmed adressaat-süsteemis muutuvad
Teised menetlejad	
TÄITIS	Kohtutäiturite infosüsteem
VANGIS	Vanglate infosüsteem
VT	Väärtegu
ÕIGUSKAITSE VALDKOND	Antud projekti kontekstis käsitletakse õiguskaitse valdkonnana väärteomenetlust, kriminaalmenetlust, korrakaitse- ja ennetustegevust
Ühine andmekogu	Andmeid hoitakse füüsiliselt ühes kohas, kuid need võivad olla teiste süsteemide kasutajatele kättesaadavad

Lisa nr 8 Õiguskaitse valdkonna infosüsteemide kaart

